

Obsah:

Editorial	2
Plánované akce	3
Společenská kronika	4
Ohlédnutí za Hankou Macháčkovou	6
Nad hrobem Hany Macháčkové	7
Poděkování	10
Taková byla Hanka	12
Zemřela Mgr. Bohuše Pavlíková	13
Za Bohunkou	15
Odešla legenda	16
K inspiraci (aj poučení)	
K 110. výročí Slováckého krúžku v Brně	21
Povídání o životě na Žítkové, II. část	23
Ze slováckých pověstí – noční mory	28
Folklórní (i jiné) akce	
Setkání Slováckých krúžků 2018	30
Z Modry až na severní pól	33
Folklórní expres Brno-Strážnice-Brno	35
Po mnoha letech opět na Bludníku	37
Tu bratia vždy sa stretať budú	39
Slováček v Krakově po 30-ti letech	42
Kopaničářské slavnosti 2018	45
Vinšování v Jundrově	46
Vítej, léto 2018	48
Letní soustředění Slováčku v Nedvědicí	50
Chasa na východním Slovensku	51
Předhodové zpívání v Lanžhotě	55
Mladík, kterému je 110 let, na MFF Brno 2018	56
Hosté Slováčku na MFF Brno 2018	57
Trh v podhradí Buchlovice	59
Krúžek v TV NOE	60
Letošními hody jsme zavítali na jih od Kyjova	63
Fotoreportáž z akcí	65
Receptář	71

Editorial

Vážení a milí čtenáři,

do rukou se vám dostává slavnostní 110. číslo Krůžkozoru, které shodou okolností koresponduje se 110. výročím Slováckého krůžku v Brně. Tak jako krůžek, i náš časopis má za sebou dlouhou cestu k dnešní formě a obsahu. Celá redakce věří, že se pro vás stal milým a čtivým časopisem, a já sám mám velkou radost, když vidím, jak si v něm po jeho zakoupení listujete a jste zvědaví, co nového Krůžkozor přináší. Za to vám jménem celé redakční rady děkuji. Těší mne, že se objevuje stále více článků od naší chasy. Vždyť byla léta, kdy si Krůžkozor přečetlo pouze pár skalních z řad súdné stolice a nanejvýš z řad sborů a chasa o něj zájem nejevila.

Právě vyšedší číslo Krůžkozoru je s ohledem na probíhající výročí objemově rozsáhlejší než obvykle. Je to dáno především zvýšenou aktivitou krůžku v roce oslav jeho 110. výročí. Proto jeho největší část tvoří reportáže a články z folklórních akcí. Z téhož důvodu je tentokrát poněkud omezena rubrika „K inspiraci (aj poučení)“.

Bohužel v létě a na podzim letošního roku postihlo krůžek i několik významných ztrát. Odešla čestná členka krůžku Hana Macháčková, pro mě ztráta o to bolestnější, že Hana byla mou dlouholetou blízkou kamarádkou. Další ránou byl odchod jiné čestné členky Bohunky Pavlíkové, dobré duše krůžku, a do třetice odchod nejstaršího čestného člena krůžku Oldřicha Krejčího, jenž patřil k legendám nejenom v krůžku, ale i v celé folklórní rodině. Všem těmto událostem jsme v Krůžkozoru věnovali pozornost.

Na druhé straně je o to více potěšující fakt, že Krůžkozor již trvale podává informace o dění ve Slovácku. Vždyť v tom je naděje, že krůžek bude nadále ve své činnosti pokračovat, a jak to řekl do TV NOE náš stárek Štěpán Foral, bude se věnovat svému poslání - šířit povědomí o folklóru ve společnosti.

Mirek Dostál

Plánované akce

Plán besed u cimbálu od prosince 2018 do března 2019 (všechny v Klubu MK, Vlhká 21):

19. 12. 2018 od 19.00 vánoční beseda u cimbálu s vánočním programem

16. 1. 2019 od 19.30 beseda u cimbálu (od 18.00 volební valná hromada Slováckého krúžku v Brně);

20.2.2019 beseda u cimbálu

4.3.2019 fašanková beseda u cimbálu

22.11.2018 oslava 110 let Slováckého krúžku v Brně v KD Rubín, ve 14.00 premiéra pořadu „Amerikánský sen“, v 17.00 derniéra pořadu „Amerikánský sen“, v 19.00- 24.00 beseda u cimbálu, vše v KD Rubín, Makovského nám.3, Brno- Žabovřesky. Prodej vstupenek J. Poláková, tel.: 702051300

9.12.2018 adventní zpěvy ženského sboru v galerii Skleněnka v Březině u Tišnova (od 13.30)

2. 2. 2019 od 18.00 tradiční 69. Slovácký ples v Kongresovém centru BVV, a. s., Výstaviště 1. Hraje dechová hudba Nivničanka, cimbálová muzika Slováckého krúžku v Brně a cimbálová muzika souboru Olšava z Uherského Brodu; předtančení folklórní soubor Olšava z Uherského Brodu a soubor Slováckého krúžku v Brně

23.2.2019 od 9.00 CM Krúžku na výstavě vín v BVV

5.3.2019 vystoupení SK na Brněnském fašanku (zatím nepotvrzené)

Na všechny akce Slováckého krúžku v Brně vás srdečně zveme! Termíny konání dalších akcí nejsou ke dni uzávěrky známy a budou, jakož i případné změny již zveřejněných akcí, zveřejněny na stránkách Krúžku: <http://www.kruzek.cz>

Společenská kronika Jubilanti (listopad 2018 – březen 2019)

<i>měsíc</i>	<i>oslavenec</i>	<i>věk</i>
Listopad 2018		
	Ing. Jan Emmer, CSc	80
	Dr.Ing.Mgr. Miroslav Lejsek	70
	Miroslava Žajdlíková	70
Prosinec 2018		
	Miloslav Benda	75
	Marian Breš	70
Leden 2019		
	Jarmila Valášková	
únor 2019		
březen 2019		
	Luboš Klanica	50
	Ing. Josef Pokorný	60
	Blažena Šmídová	75
	Miroslav Žajdlík	80

Blahopřejeme !

*

Nezapomínejme na kamarády

Dne 3.listopadu by se dožil 80-ti let krúžkař Zdeněk Kotas, zpěvák a vinař, ale především dobrý kamarád a nezištný člověk. Zdeněk patřil k oporám sboru ve druhých hlasech. V jeho blučinském sklepě prožili krúžkaři z řad mužského i ženského sboru mnoho krásných chvil. Do historie Krúžku se zapsal založením tradice krúžkařských košťů vín. Připijíme mu sklenkou dobrého vína, které vždy dovedl ocenit.

MD

*

Stárci chasy pro rok 2018/2019

I.

stárkovský pár

Tadeáš Pavlík a Andrea Gabrielová

II.

stárkovský pár

Štěpán Foral a Lenka Pekařová

III.

stárkovský pár

Jiří Vozár a Nad' a Oklešťková

IV.

stárkovský pár

Vojta Janský a Lenka Urbánková

Noví stárci byli vybráni chasou a svou nominaci stvrдили po urputném boji na krúžkařských Havelských hodech.

Ohlédnutí za Hankou Macháčkovou

Těžko se člověku píše, když ho opustí dlouholetá věrná kamarádka. V případě Hanky Macháčkové je to obzvláště smutné, protože v její osobě odešla významná čestná členka Slováckého krúžku, výborná tanečnice, po několik let vedoucí taneční složky i obětavá „pečovatelka“ o krojové vybavení našeho spolku.

Hanka přišla do Brna za prací zdravotní sestry koncem 70. let a od roku 1980 se stala i tanečnicí Slováckého krúžku. Všem, kdo ji znali, zůstane navždy v paměti zejména její plynulý tanec při interpretaci hornácké sedlácké s tanečním partnerem Zdeňkem Fajbusem. Účastnila se pravidelně všech vystoupení krúžku i zájezdů do zahraničí v 80. a 90. letech minulého století.

Rovněž ve svém novém domově v Mělčanech, kam se přestěhovala poté, co se provdala za Jirku Macháčka, nesložila ruce do klína, ale pustila se s vervou sobě vlastní do organizování různých kulturních akcí obce. Mužský a ženský pěvecký sbor Slováckého krúžku se na její pozvání v posledních letech pravidelně účastnil na úvod adventu se svým programem rozsvěcení vánočního stromu před kaplí v Mělčanech. Pro nás se již jednalo o tradici, bez níž bychom si předvánoční čas nedovedli představit.

Stejně poctivě jako lidovému tanci Moravského Slovácka se Hanka věnovala i své profesi zdravotní sestry, kde prokazovala univerzální a hluboké odborné znalosti. Fakultní nemocnici U sv. Anny v Brně byla věrná po celý svůj život. Od r. 1977 pracovala na anesteziologicko-resuscitační klinice, dále jako instrumentářka na ortopedii, plastické chirurgii, očním operačním sále. Svou erudici posléze zúročila ve funkci staniční sestry na očním operačním sále a od r. 2002 jakožto vrchní sestra oční kliniky.

Nemohu opomenout její pracovitost, s níž naší rodině pravidelně pomáhala při každoročním vinobraní, a to dvanáct let až do doby, než vyvdala vlastní pozemky. Nezapomenutelnými se staly rovněž Hankou a Jirkou pořádané silvestrovské pochody, zakončené u nich ve vinném sklepě v Mělčanech a následované silvestrovskou veselící.

Hanka nezkazila žádnou zábavu, někdy se stala i nedobrovolnou příčinou veselých okamžiků. V paměti mi utkvěla příhoda vyprávěná přímo Hankou o zájezdu do tehdejší Jugoslávie v r. 1983, kdy musel být náš odjezd vlakem odložen na noční hodinu kvůli chybějící výjezdní doložce jednoho z účastníků. Hanka tehdy pozvala celou taneční skupinu k sobě domů. Tanečníci vesměs bydleli mimo Brno, neměli kam „složit hlavu“ na těch pár hodin chybějících do odjezdu, takže se šlo k Hance, která své kamarády pohostila. V závěru návštěvy všichni spěchali, k rychlému opuštění bytu vybízeli i Hanku, nedbajíce jejich poznámek, že „na něco zapoměla“. Během jízdy tramvají tanečník Jirka Sysel vykulil oči na Hančiny nohy a vykřikl: „Jé, Hani, ty máš bačkůrky!“ Takže Hanka odjížděla na náš první zahraniční zájezd ve vskutku „stylové“ obuvi.

Hanka bojovala statečně s nepřízní osudu, i přes osobní rodinnou tragédii vždy nacházela pozitivní stránky života, dovedla se radovat z maličkostí. Velkou oporou jí byla její rodina – dcera Zuzka a manžel Jirka Macháček, též dlouholetý člen – houslista – Slováckého krúžku.

„Kdo byl milován, nebude nikdy zapomenut“ – tak znělo motto smutečního oznámení. V případě Hanky je tato věta pravdivá bez výhrad.

Hana Dostálová

Smuteční řeč starosty krúžku Václava Štěpánka nad hrobem Hany Macháčkové

Milá zarmoucená rodino, vážení smuteční hosté,
stojím zde před Vámi jako představitel Slováckého krúžku, spolku, s nímž naše milá zesnulá spojila větší část svého života, s těžkým úkolem: rozloučit se s Hankou Macháčkovou těsně před tím, než její pozemská schrána navždy spočine, jak se zpívá ve známé slovácké písni, „v černej zemi“. Úkol to není těžký z důvodů,

že by nebylo co připomenout. Právě naopak. My všichni, jak tu jsme, známe pracovitost, cílevědomost, organizační schopnosti, neúnavnost a také odvahu a statečnost, které Hanka projevovala doslova do posledních hodin svého naplněného a smysluplného života. Vždyť i svůj dvouletý boj se zákeřnou chorobou dokázala vést tak, že o něm mnozí z nás neměli téměř ani ponětí, respektive nemysleli si, že je to skutečně záležitost natolik vážná. Ba, měli jsme spíše dojem, že ten boj spěje k vítěznému konci... Ten úkol je těžký proto, že košatost Hančiny osobnosti a její působení v rodině, v zaměstnání i v její bohaté kulturní činnosti prakticky nelze ve stručnosti náležitě vystihnout.

Všechny ty vyjmenované vlastnosti zformovala již v dětství její rodina: Hanka se narodila 15. října 1958 jako čtvrté dítě manželů Mikuličákových ze Štítné nad Vláří. Vždy ráda vzpomínala na dětství, jak pásala s ostatními dětmi husy, jak se děti koupaly v potoce, dokonce jak hrály fotbal. Také svoji budoucí zdravotnickou profesi pochytila od své matky, a tak z rodné vesnice odešla studovat střední zdravotnickou školu do Zlína a po maturitě pak nastoupila zaměstnání v brněnské nemocnici u svaté Anny, jíž pak zůstala věrna až do konce svých pracovních dnů. A neměla to, zejména jako vrchní sestra na očním oddělení, již se stala právě díky své odvaze, organizačním schopnostem a pracovitosti, bezesporu jednoduché.

Odvahu a cílevědomost prokázala i při výchově svých dětí, Zuzky a Jiřího, na niž byla po rozvodu sama, neobyčejnou statečnost pak zejména poté, co její syn tragicky zahynul...

Její cílevědomost ji nemohla nechat v klidu ani mimo práci. A tak se hned v prvním roce po příchodu do Brna stala členkou Slováckého krúžku. A odtud již nebylo cesty zpět. Její život byl od té doby nerozlučně spojen s folklórem: aktivně v krúžkovém souboru tancovala dvacet let, své taneční zkušenosti pak zúročila i jako vedoucí taneční složky, a ani tady to po vynikajícím a charismatickém choreografu Janu Miroslavu Kristovi neměla lehké... Jako vedoucí taneční složky se také stala členkou výboru krúžku. Dokázala folklórně vychovat a ovlivnit několik generací krúžkařských tanečníků. Poté se věnovala i respektabilní sbírce

slováckých krojů krúžku, již zásadním způsobem zvelebila. Summa summarum, byla až do konce svých dnů jedním z hybatelů krúžkařské činnosti. Dovolte mi zde i osobní vzpomínku: poté, co se dlouholetý starosta krúžku Jan Miroslav Krist vzdal své funkce, seděli jsme na Slováckém plese roku 1999 v pozdních večerních či možná brzkých ranních hodinách v hlavním plesovém sále a Hanka mi najednou řekla: „Ty budeš novým starostou...“ A protože my všichni zde shromáždění smuteční hosté víme, jak byla cílevědomá a jak vždy to, co si usmyslela, také dovedla do zdárného konce, byl můj odpor marný...

Ovšem krúžek obohatil Hanku nejen kulturně. Našla si v něm totiž také svého druhého manžela, našeho přítele, muzikanta, zpěváka a skvělého člověka, Jirku... S ním pak vybudovala v jeho rodných Mělčanech nový domov a také nový dům. Vzájemně si byli oporou a byla radost na tento manželský pár pohledět. Ostatně, i ve svém novém domově nemohla Hanka zůstat stranou a velice brzy se zapojila do místních kulturních aktivit.

Nicméně, byl to zejména Slovácký krúžek, jenž byl neoddelitelnou součástí Hančina života. Hana měla krúžek ráda a krúžek, jeho členové, jí to opláceli stejnou měrou. A nejen to, dokázala také mnoho krúžkařů přivést k jiné své velké zálibě, lyžování, když organizovala nejrůznější lyžařské zájezdy, na nichž jsme také mohli poznat její sourozence i neteře...

V krúžku za 110 let jeho trvání působila celá řada velkých folklórních legend. Ale krúžek nepotřeboval pouze ty, kteří mu dodávali lesk, ale zejména ty, kteří mu dokázali vdechnout životadárnou energii. A taková byla právě Hanka. Není tedy divu, že ji výbor krúžku v roce 2008 u příležitosti jejích 50. narozenin jmenoval čestným členem. Z krúžkařské historie ji tak již nikdo nevymaže.

Milá Hanko, měli jsme Tě rádi. Již teď nám chybíš. Nezapomeneme na Tebe. Buď s Bohem. Requiescas in pace.

Poděkování

Dne 17. srpna 2018 jsme pochovali Hanku.

Protože jsme se Zuzkou ze společného soužití dobře znali její pevný charakter, uvědomovali jsme si, že její činy musí být nad jejím hrobem připomenuty. Stejně tak jsme věděli, že tam musí zaznít prostá lidová píseň. Vždyť lidovou písní a tancem žila čtyřicet roků. Obou nelehkých úkolů se na naši žádost ujali Václav Štěpánek a Yvona Janošiková a velmi jim touto cestou děkujeme, že vynikajícím projevem pomohli vzdát Hance čest.

Ovšem na stejné úrovni jste slyšitelná slova projevu a melodii písně podpořili i Vy všichni bezejmenní. Ať už v kroji nebo v civilu jste neváhali přijet třeba z velké dálky, abyste svojí přítomností vyjádřili Hance úctu a poděkovali jí za všechny chvíle s ní prožité, kdy uměla ze svého širokého srdce pomáhat, radit a smát se. Nedokážeme si představit soudného člověka, který by si Hanku neoblíbil. Svojí hojnou účastí jste to dosvědčili.

Děkujeme také všem, kteří se nemohli dostavit osobně a svoji soustrast projeví písemně, stejně jako všem, kteří byli při pohřbu v duchu s námi.

Jak jsme Hanku znali v krúžku, stejná byla i v běžném životě. I v době, kdy sama měla hluboko do kapsy, uměla svojí aktivitou účinně pomoci lidem, kteří na tom byli ještě o něco hůře. Třeba poskytnutím nábytku movitější kamarádky, která už ho nepotřebovala, nebo podobně šatstva pro děti potřebné osoby.

Že jsme Hanku stejně znali i v rodině, dosvědčuje i bezprostřední text kondolence, kterou e-mailem z Afriky poslala Hančina neter Markéta pobývající tam s neziskovou organizací „Bez mámy“. Nám se kondolence dostala do rukou večer po pohřbu a zde ji budeme doslovně citovat Hance ke cti a čtenářům pro poučení:

-

15. 8. 2018, Mahango, Tanzánie

Milý strýcu Jirko,

zdravím dnes ze sirotčince z Mahanga z Tanzánie a mrzí mě, že nemůžu být s Vámi, proto se chci s Vámi spojit aspoň tímto

způsobem. 8.8. je v Tanzánii den, kdy se slaví Nanenane – farmářský den. Všude je hodně veselo a tančí se do rána. O tetině smrti se dozvídám den poté, zrovna když mi sestra Epifanie vykládá příběhy, jak našli děti, které tu v sirotčinci jsou. Někteří byli nalezeni v tašce někde u cesty, některým rodiče prostě řekli: jdi do ulic, nemáme peníze tě živit, jiným matka zemřela v hodně nízkém věku. Smícháním toho všeho a zprávy o tetě ztrácím veškerou chuť cokoli dělat a chci se chvíli schovat těm třiceti sirotkům, kteří mě už šest týdnů nenechají jít ani na záchod.

Ale pak mě napadá: co by asi dělala teta, kdyby tu byla. Zalitovala by, že ty děcka jsou tak chudé, že jedí každý den třikrát jen ugali (kukuřičná mouka smíchaná s vodou) a uvařila by pořádný žvanec. Zděsila by se špíny, ve které se tu žije, a celý sirotčinec by vypulírovala tak, že by se ugali dalo lízat ze země, a hlavně by s chutí odtančila s černochama nejeden tanec. Protože oni tu tančí a zpívají pořád, i když do tance a zpěvu vůbec není... Ona už to bohužel neudělá, ona už je v místě, kde doufám chápe, proč musí být na světě chudoba a utrpení. A to ostatní je na nás!

A tak jsem na tetinu památku a oslavu její živelnosti do místní školy koupila netball, protože ona by na nich taky nešetřila. Oni si tu vybudovali hřiště a přesně na její svátek 15. 8. jsme to pokřtili společnou hrou se všemi těmi černými chudými. Teď to tu bude stát na její památku už navždy, nebo dokud to nezničí. To proto, že Nanenane (v překladu 8. 8.) není čas pro umírání, je to čas nového života! A na závěr 8. kapitola, 8. verš Matoušova evangelia: „Pane, nejsem hoden, abys vešel pod mou střechu, ale řekni jen slovo a má duše bude zachráněna.“

*Asante Mungu!
Markéta*

Děkujeme,

Jiří Macháček a Zuzana Janíková

Taková byla Hanka. Nezapomeneme!

*Hana s Ujem Fajem na
I. máje r.1983*

*Hana v Mariánských
lázních r.1980*

Stuttgart r.1990

S Jirkou v Litvě a Lotyšsku v r.1996

*Na narozeninách P.Rampuly r.
2000*

*Na Koseckých
v Buchlovicích r. 2005*

*s Jirkou na hodech
v Mělčanech r. 2008*

*S krúžkaři na Silvestra
r. 2014*

Fotografie dodal Ujo Fajo

Zemřela Mgr. Bohuše Pavlíková, * 11. 1. 1927

Ač její rodiče pocházeli z Hané od Olomouce a sama se narodila v Židlochovicích, vždy srdcem tíhla k Podluží, k jeho písním, tancům a krojům.

Už ve vyšších ročnících gymnázia, které absolvovala, se začala věnovat studiu psychologie a sociologie. V tomto studiu pokračovala i po zápisu na Pedagogickou fakultu MU, kde si současně přivydělávala jako pomocná vědecká síla.

Těžký úder od života obdržela v roce 1948, kdy necelý týden před státnicí jí bylo sděleno, že ač absolvovala všechny potřebné předcházející zkoušky s prospěchem výborným, nebude připuštěna ke státní zkoušce a že se vylučuje ze všech vysokých škol!

Navzdory této zjevné a nepochopitelné nespravedlnosti se nezlomila, zvládla další dvě potřebné maturitní zkoušky a začala učit

na učňovských školách, kde se jí podařilo (snad i díky změně příjmení provdáním se za Miloše Pavlíka) podílet autorsky na školních metodikách. Vždy ráda zpívala a tancovala, a to ji přivedlo spolu s manželem do vznikajícího Slováckého souboru při ZK MěNV v Brně (1949).

Taneční nácviky vedli manželé Pohankovi, vedoucím souboru byl Jaromír Běhuněk, který tento soubor vytvořil po odchodu ze Slováckého krúžku v Brně.

Po ukončení aktivní činnosti v zaměstnání našla s manželem, strýcem Pavlíkem, cestu do Slováckého krúžku. Bylo zcela přirozené, že vzhledem k jejímu zapálení pro věc, vstřícnosti, obětavosti a komunikativnosti byla velmi brzy po příchodu vtažena do dění v krúžku. Byla zvolena do jeho výboru, kde se stala po dlouhá léta jeho vynikající zapisovatelkou, detailně zaznamenávající všechna výborová rozhodnutí významná pro chod krúžku.

*Bohunka při oslavě svých 90-tin
loni na besedě u cimbálu*

foto: P. D'Ambros

Bylo na ni vždy plně spolehnouti. Obětavě dotahovala ke zdárnému splnění i ty úkoly, které měli provést jiní.

Její společný podpis s podpisy starosty J. M. Krista a místostarosty Rosti Viktorina na přípravných dokumentech vedoucích k nové spolkové registraci Slováckého krúžku měl svoji váhu a opodstatnění...

Bohunka byla neúnavným iniciátorem plesových tombol a také jejich nadšenou a obětavou realizátorkou! A také po dlouhá léta byla tou největší přispěvatelkou do krúžkové tomboly. Ještě letos na lednové besedě mám jasně v paměti Bohunku, jak se bavila a jak se

zajímala o to, zda je a jak je tombola zajištěná.

No a vidíte, uběhlo pár měsíců tak rychle a Bohunka nás překvapivě tiše opustila. Její dcera byla na služební cestě mimo republiku a Bohunka tady v Brně na ni trpělivě čekala. A když se jí nakonec dočkala, tak sama odešla.

Bohunko, budeš nám chybět ! Ujo Fajo

Za Bohunkou

V jedné písni se zpívá: „Čas letí jako spřežení, nad kterým práská bič...“ Všem nám letí. Člověk si ani neuvedomí, že během chvilky je pryč ten, koho by chtěl ještě dlouhá léta vidat.

Ve chvíli, kdy píšu tyto řádky, je to pár dnů, co nás opustila paní Bohunka Pavlíková, dobrá duše brněnského Slováckého krúžku a jedna z jeho nejstarších členek. O tom, co všecko ve svém dlouhém a vrchovatě naplněném životě prožila, nechť podá zprávu někdo povolanější. Chtěla bych se jen maličko zmínit o návštěvě „u staré dámy,“ když už mezi nás přijít nemohla.

Uprostřed léta, konkrétně 24.7., jsme se po dohodě s paní Bohuší Červenou vydaly s Evou Rampulovou, mou sestrou, na krátkou vizitaci. To jsme ještě netušily, že budeme z ženského sboru poslední, které si s Bohunkou stihly trochu popovídat (jedna dvojice ji navštívila na jaře). Jmenovaná ležela na polohovací posteli s hrazdou, v pokoji s milovanými knihami. Mluvila tiše, ale poznala nás a sem tam se usmívala. Dostala květiny, hrozny a medový řez, ten jsme si daly ke kafi všechny. Vyřídily jsme pozdravy od ostatních holek a pak vyslechly, co Bohunku naposled potkalo. Připadala nám jako skřítek, zmizel černý přeliv, ale pěkné rysy tváře zůstaly. Teď prý ji nic nebolí, jen neovládá nohy. Její dcera si povídala s námi a moje vnučka Sofie se taky sem tam připojila do debaty. Zvlášť, když byla tázána, jak to chodí ve škole v Itálii. Plánovaná půlhodinka se pěkně protáhla, u sklenky červeného probereme kdeco! Bohunka poslouchala, prý ji to neunavuje, je ráda, že tam jsme a je veseleji. Povídala nám, jak v noci pekla buchty, s tvarohem a povidlím. „Ale to se mi asi zdálo. - Byly dobré?“

smály jsme se. „Kdybys měla tak pěkné sny, to by bylo fajn. Lepší než nějaký děs.“ Na přetřes přišly kromě jiného i obrazy jejího muže, které patřily mezi nabídnuté věci na památku. Řekla jsem jí, že jeden mám a lodičky už jsou na Jihu. „To je dobře.“ Trochu jsme vzpomínaly na různé akce a nakonec jsme ji pomohly otočit. Pro jedny ruce to není snadné. Rozloučily jsme se až za dvě hodiny a máme dojít zase. Rády, ale dojmy je potřeba chvíli ustát. Eva to vyjádřila přesně: „Myslela jsem, že Bohunka bude sedět a možná se s náma i zasměje.“ Nebylo to dopřáno jí ani nám, leč je třeba se smířit se situací. Z mého pohledu to bylo v jejím věku i stavu vysvobození. Nedovedu si představit, že bych zůstala ležet a hlava by stále fungovala...

O tom, že nám Bohunka bude chybět nejen u soudné stolice, nemůže nikdo pochybovat. Ani o tom, že její „zpěvulenky,“ jak nám s úsměvem říkala, na ni v žádném případě nezapomenou.

Jana Hůsková

Odešla legenda

V sobotu 27. října jsem se, spolu s primášem Josefem Pokorným, Mirkem Hebronem, Jarošem Homolou a s naším čestným členem Janem Pavlíkem v Kyjově, rozloučil s nejstarším členem našeho krúžku, rodákem ze Svatobořic, Oldřichem Krejčím, který zemřel 21. října ve věku 104 let. Na poslední cestě jej svým bohatýrským zpěvem provázel mužský sbor z Kyjova doprovázený muzikou s primášem Petrem Petřů a cimbalistou Jurou Petřů, který pohřeb Oldřicha „folklórně“ připravil.

Jak mně při mnoha rozhovorech Oldřich vyprávěl, přišel poprvé do brněnského krúžku v roce 1931 (!). Měl ale tehdy dojem, že mezi ty slovácké intelektuály, kteří činili gros krúžku, jako sedmnáctiletý učeň z brněnské Zbrojovky jaksi nepatří, jakkoli jej k účasti na dalších akcích krúžku přemlouvaly jeho sestry (Olin byl ze čtyř dětí), které v Brně studovaly. Nakonec přišel na další besedu

u cimbalu až po pěti letech, nedlouho před tím, než narukoval. Bylo to na fašanek v roce 1936. Vzpomínal, že „*sloupový sál brněnského Stadionu byl zaplněn, velická většina byla v krojích z celého Slovácka*“, zároveň však viděl, že „*z Kyjovska tam byli v krojích jen Karel Bimka, František Rubecký (tehdejší stárek krúžku – pozn. V. Š.) a moje dvě sestry*“. Ta krojová pestrost, již Stadion rozkvetl jak jarní louka, a krúžkařská zábava mu tentokráte již definitivně učarovaly. Proto se do krúžku po vojenské službě, již plnil dva a půl roku v letech pro naši republiku osudových, vrátil. Mimo jiné i proto, aby v krúžku posílil mezi tehdy většinovými Podlužáky a Hornáky „*kyjovský živel*“.

Oldřich pocházel z rodiny, v níž byl folklór velmi živý. Ostatně několik písní do monumentální sbírky *Slovácké písničky Slováckého krúžku v Brně* zapsal krúžkařský sběratel a cimbalista Dr. Jan Poláček ve Svatobořicích i od jeho otce. V krúžku se ale

*Oldřich Krejčí s manželkou Věrou na oslavách krúžku v Besedním domě
ze stránek Krúžku z r. 2003 dodal V. Štěpánek*

Olinova láska k lidové písni, tanci i kroji utužovala, díky krúžku se stal slovácký folklór nedílnou součástí jeho života. I proto, že jej v něm mohl poznat v celé své kráse, od Podluží po Kopanice. Vzpomínal zejména na vystoupení v době války, v různých městech Čech i Moravy, která v těch těžkých dobách vlévala publiku špetku naděje a optimismu. Byl tehdy stárkem krúžku a jednou z jeho vůdčích pěveckých a tanečních osobností. Fotografie z těchto Slováckých akademií, jak se ta válečná vystoupení nazývala, máme v krúžkovém archivu právě od Olina, stejně tak, jako z vystoupení pro prezidenta Beneše na zámku v Náměšti v roce 1946. Jako vynikajícího zpěváka jej vzal vedoucí krúžkové muziky Jaromír Běhuněk i do sboru, který pravidelně, týden co týden, zpíval v rozhlase.

Oldřich měl krúžek rád a byl na něj patřičně hrdý. Bez folklóru nemohl být ani tehdy, když jej pracovní povinnosti zavály do Prahy, a proto si tam hned našel cestu do našeho bratrského krúžku. I později, když se vrátil na rodné Kyjovsko, jezdil občas do Brna na besedy a zejména na Slovácké plesy našeho krúžku. Ty akce pak měly díky němu vždy jaksi slavnostnější charakter. Neopakovatelnou skočnou předvedl na oslavách 95. výročí založení krúžku v roce 2003. To mu bylo 89 let!. Ostatně po válce tento tanec, v regionu již pozapomenutý, spolu s Klimentem Navrátilem zpětně na Kyjovsko uváděli.

Když v roce 1998 slavil krúžek své sté narozeniny, bylo Oldřichovi 94 let. Napsal nám tehdy v dopise prostě: „*Samozřejmě že přijedu. Vinobraní již mám hotové, víno je v nádobách, a tak se již nemusím zatěžovat jinými myšlenkami, než těmi na krúžek.*“ Jako dar krúžku tenkrát přivezl v obrovském kufru z bizoní kůže svoji krojovou sbírku.

Krúžkaře zval také na své víno. Byla to vždy posezení plná zpěvu a vzpomínání. Vinař byl Oldřich ostatně vyhlášený. Svůj poslední vinohrad vysadil, když mu bylo 85 let. Přátelé, o hodně mladší, mu tehdy říkali: „*Oline, na to se vykašli, to už neužiješ...*“ Na oslavě svých 95. narozenin, na níž se pilo víno právě z toho vinohradu, pak jen, spíše v žertu, poznamenal: „*No, ti co mi to říkali,*

Oldřich Krejčí tancuje skočnou v pořadu k 95. výročí krúžku v roce 2003 v Besedním domě.

dodal V. Štěpánek

bytě Vaše malé delegace... “ Pravda, k naší hanbě musím říci, že moc často jsme k němu ty delegace nevysílali, ale nějaké u něj přece jenom byly. Ta poslední, před rokem, byla s Bohunkou Pavlíkovou, která Oldřicha v cestě na věčnost o dva týdny předešla (zemřela 7. října 2018 ve věku nedožitých 92 let), s emeritním starostou krúžku a členem výboru Rost'ou Viktorinem (nar. 1927) a Jožkou

už tady nejsou. A já z toho vinohradu piju víno už sedm let...“ Vzpomínám na akci, kterou zorganizoval při svých 99. narozeninách. On to ovšem ve své skromnosti nenazval oslavou svých posledních dvouciferných narozenin, zval všechny na „malou besedu o budoucnosti folklóru“, na níž mu velmi záleželo. Nové trendy ve folklóru totiž příliš nemusel... Na přílišné teoretizování tam však nezbylo mnoho času, neboť píseň stíhala píseň a oslavenci jen hůl, která se tehdy nově stala nutnou součástí jeho image, zabránila v tanci. Po oslavě své stovky nám napsal: „Tož, verbuňk před muzikou si už neskočím, ani besed se asi nezúčastním, ale budu očekávat v našem malém

Kučerou (nar. 1929). Tož ti dva posledně jmenovaní teď převzali po Olinovi štafetu nejstarších brněnských krúžkařů.

V roce 1994, při příležitosti jeho 80. narozenin, byl Oldřich Krejčí na návrh výboru krúžku jmenován třetím čestným členem Slováckého krúžku v Brně: po zakladateli slavné súchovské republiky Aloisi Fialovi (1859–1942) a Zdence Jelínkové (1920–2005). Z krúžkařské historie jej tak již nikdo nevymaže.

V Oldřichovi odešel poslední ze slováckých bardů, spjatých ještě s dobou prvorepublikovou. Již dávno za svého života se stal folklórní legendou nejen na svém Kyjovsku, ale na celém Slovácku.

Václav Štěpánek

Poděkování

Od vnučky našeho čestného člena Oldřicha Krejčího Kristýny Krejčové jsme jako poděkování za účast na Oldřichově pohřbu dostali dopis následujícího znění: „...*chtěla bych poděkovat za krásné rozloučení s dědečkem Oldřichem Krejčím. Děkuji, že jste přišli. Děkuji za krásné květiny a upřímná slova. A na Slovácký rok v kroji budeme jako vždy. Protože ta krásná tradice zemřít nesmí.*“

Paní Krejčovou i s rodinou jsem pozval jako čestné hosty na náš 69. slovácký ples. Tak doufáme, že budou pokračovat v tradici svého dědečka, který, dokud mohl, plesy pravidelně navštěvoval. Většina z nás, s výjimkou emeritního starosty Rosti Viktorina, znala logicky Oldřicha již jako muže velmi zralého věku. Takže pro ty, kdo by chtěli vidět, jak Olin vypadal v dobách svého stárkování v krúžku, doporučuji podívat se na IV. díl Slováckých pěsniček Slováckého krúžku v Brně z roku 1947, kde jej na obálce s jeho tanečnicí Ljubou Heinrichovou zachytil ve svatoborském kroji Mistr František Hlavica.

VŠ

K inspiraci (aj poučení)

K 110. výročí Slovákého krúžku v Brně

Stalo se v posledních desetiletích tradicí, že když Slovácký krúžek v Brně slavil svá výročí, obracel se při bilancování ve slavnostních pořadech i v publikacích, které vydával, obvykle hluboko do své minulosti. Právem, samozřejmě.

Zdůrazňovala se přitom skutečnost, že krúžek je nejstarší činný folklórní spolek na Moravě a má nehynoucí zásluhu na tom, že se v mnoha slováckých oblastech vůbec nějaký folklór udržel. Ukazovalo se na to, že ti, co do něj přicházeli, sice přinášeli písně, které znali ze svého okolí, ale také se, díky tomu, že se v krúžku seznámili s hudebními, písňovými i tanečními projevy jiných, třebaš „folklórně zachovalejších“ slováckých regionů, věnovali studiu pramenů a sbírali ve svých bydlištích, co se dalo. Pak všechno to, k čemu dospěli a co se v krúžku naučili, zpětně předávali tam, odkud vyšli, a tak v leckterých oblastech vlastně zachovali či často doslova obnovovali folklórní život. Jako typický příklad takovéto praxe se uváděl např. tanec kyjovská skočná. Její popis od pamětníků zachytil profesor Vladimír Úlehla, přinesl jej ve válečných letech do krúžku a tam pak tanec společně zrekonstruovali. A po válce vynikající krúžkoví tanečníci Oldřich Krejčí (s nímž se krúžek rozloučil 27. října letošního roku v jeho 104 letech) a Kliment Navrátil tento z popela povstálý klenot navraceli zpět na Kyjovsko...

Často se psalo a hovořilo o tom, jak krúžek, resp. jeho muzika a zpěváci pod vedením cimbalisty Jaromíra Běhunka, za první republiky pravidelně vystupoval v přímých rozhlasových přednostech. Jak objevil pro veřejnost Boženku Šebetovskou. Jak jeho válečné Slovácké akademie vlévaly lidem do žil optimismus. Jak jeho členové, příslušníci československé exilové armády, založili odnož krúžku ve svém výcvikovém středisku v Anglii. Vždy se zdůrazňovalo, s patřičným důrazem na jména, že brněnským krúžkem prošly téměř všechny velké osobnosti slováckého folklóru

posledních desetiletí, a že se k němu vždy hrdě hlásily a hlásí. Hovořilo se a hovoří o tom, že krúžek dokázal svoji činnost v neztenčené míře vyvíjet bez velkých kompromisů i v těžkých dobách komunismu. Že tehdy byl a dodnes je jediným spolkem, který pravidelně pořádá besedy u cimbálu a slovácké plesy...

Ano, to vše je samozřejmě pravda, a krúžek na tuto svoji minulost nejenom může, ale také musí být právem hrdý! Jsme hrdí a chlubíme se tím, že se v krúžku nestárne, a že mezi námi krúžkaři, a to i těmi aktivními, je celá řada osmdesátníků, ba i devadesátníků, kteří tvoří jakýsi most mezi krúžkařskou historií a přítomností. Ale nezapomínejme při tom všem právě na tu přítomnost. Krúžek se přece nemusí stále vracet do své herojské minulosti, aby se mohl pochlubit! Nechci být krúžkařsky sebestředný, ale právě nepřilíš kulaté výročí vzniku krúžku, které oslavujeme, je tou vhodnou příležitostí pro to, abychom ukázali zejména svoji přítomnost a minulost pro tentokrát nechali trochu stranou. Ostatně i náplň tohoto jubilejního 110. Krúžkozoru – což je ovšem zvláštní a náhodná koincidence s našim výročím – dokazuje, že činnost krúžku je bohatá a mnohostranná a nijak nezaostává za slavnými dobami legendárních folklórních hrdinů. Dovolím si zde jen zdůraznit, že krúžek je schopen postavit do hlavního pořadu strážnických slavností čtrnáct tanečních párů (!) a respektabilní mužský sbor. Že muzika tak, jako v dobách největší krúžkařské slávy, dokáže zahrát táhlé i taneční písně nejen ze všech slováckých regionů, ale třeba také z Brněnska. Že ženský sbor je zván na mnoho reprezentativních akcí. Že v krúžku máme dobré verbíře a že mnozí z ještě donedávna aktivních členů se již stali verbířskými legendami. Že krúžek dokáže pořádat třeba i úspěšné folklórní taneční. Že dokáže vyprodat přední brněnské koncertní sály nejen pořady věnovanými své minulosti, ale také třeba i koncertem věnovaným slavnému folklórnímu sběrateli P. Františku Sušilovi, a shromáždit na něm přední interprety z celé Moravy. Že dokáže vytvořit hodinové televizní vysílání či celé odpoledne upoutat návštěvníky brněnských vinařských slavností. Že se stal stálým partnerem nejstarší moravské kulturní instituce – Moravského zemského muzea. Že má i svůj

dětský soubor Slováček, v němž za více než čtyřicet let své existence již dokázal vychovat k lásce k folklóru možná tisíce dětí. Že krúžek má i bohatou vydavatelskou činnost. Prostě, že Slovácký krúžek v Brně je, a bohdá i zůstane, jak říkají naši tanečníci, životní styl...

Václav Štěpánek

Povídání o životě na Žítkové, II. část

O čem si povídáte na Vašich pravidelných setkáních ve mlýně?

O čem se bavíme? Komu se otelila kráva, jak se zabijí domácí zvířata, takové ty praktické věci. O politice samozřejmě taky meleme a i o místních, o hospodaření, o pozemcích a tak....

Tady se bojuje o každý hektar půdy, protože na ně jsou dotace, na dobytek máš taky dotace, což je dobře.

Někdy v 70. letech se to začalo na Žítkové vyliďňovat a byl tu plán to všechno zalesnit, i ty volné paseky. Naštěstí ten plán nebyl schválený a to Žítkovou zachránilo. K mlýnu patřila pole asi 12 hektarů, ale mlýnář to postupně rozprodával, takže s mlýnem už jsem koupil jenom 1,5 hektaru půdy a ještě jsem dokoupil kousky, abych měl přímý vstup do baráku, a to, co mám vzadu, pronajímám sousedovi na seno. Já jsem zjistil, že už ten mlýn byl na prvních císařských mapách z roku 1728, takže má dlouhou historii.

Novousedlíci, co se nastěhovali z Brna, mluví jako Ty?

Ano, mluví jako já, více méně brněnsky nebo spisovně, ale ani místní už čistě kopaničářsky nemluví. Možná Ti nejstarší, ti ještě ano, kterým je tak pětadesát a umí *rečnovac*, ale už to taky tak běžně nepoužívají.

Mám jednu kamarádku, která pracuje v Luhačovicích a je původem ze Žítkové, bylo jich doma deset děcek, a ona ještě umí *rečnovac*. Ona už tady u mě byla víckrát, protože tady mají ještě barák původní, tak jí říkám, *zarečnuj* mně, ať slyším něco pořádného! Víš, těm lidem se strašně těžko mluví o bohyních a o životě tady, všem!

Pokud já vím, tak místní k bohyním moc nechodili, spíše ze slovenské strany?

Co aspoň já vím, jakoby poslední praktikující bohyně byla dcera Irmý Gabrhelové (Štěpánka), která bydlela na slovenské straně. ***Ano, máš pravdu, ta již však nežila na Žitkové jako její matka, přímo na hřebeni hor, nežila ani starousedlickým životem a měla své vlastní povolání, nicméně tradici matky převzala.***

Podle mého názoru kopaničáři jsou divní, tak nějak pořád uzavření. Když s nima mluvíš, jakoby to byl člověk z jiného světa, oni ti neřeknou ani tak, ani tak, jenom hmm....

Já se s nima moc nestýkám, ani oni o to nestojí. Je to také tím, že jsem bokem, a to není asi ta pravá Žitková, ta se bere, že je hlavně nahoře, kde je centrum s barákama, hospodou a obecním úřadem. Tady dole už jsme napůl na Slovensku, tady nemám ani s kým si z kopaničářů popovídat, s nima se jenom pozdravíme, ale domů se navzájem na návštěvu nezveme.

Prohlížíme si knihu historika a kněze Vladimíra Teřhala z roku 2011, který napsal k 750. výročí Starého Hrozenkova Pamětní knihu, a pročítáme si historii osídlení Kopanic. Ukazujeme si také staré kopaničářské fotky, zejména místní v dobových krajích.

Staří kopaničáři mi připadali všichni ze stejného těsta, hodně měli společné rysy a byli od pohledu odlišní od okolních regionů. Mám pár fotek starých žitkovských chalup, ale bohužel na žádné není mlýn.

Jak se díváš na současný zájem kolem Kopanic a neustále nové vycházející články a knížky o Kopanicích a bohyních?

Co teďka vychází, takové pseudoknížky o bohyních a povídky o Kopanicích, ty nemají žádnou hodnotu. Tady se na tom začalo přizívat moc lidí a kvalita je úplně o ničem. Fotky špatný, texty špatný, o ničem to nevypráví a lidé odjinud to kupují, protože o tom nic nevědí. Já su už na to alergickéj, nejvíc se směju v létě. To jsi nezažila, kolik tady za víkend projde lidí kolem, když je pěkně! Třeba během léta projde „nahore“ (od hotelu k domu Irmý Gabrhelové) tisíce lidí, které sem tahají cestovky, nebo jezdí turisté samotní. Místní nikam na procházky nechodí, mají kolem baráku

pořád práci, takže jsou to vždycky turisté. Naštěstí kolem nás nevede žádná turistická cesta, ale lidé tudy taky procházejí. Já se musím vždycky smát, když mě lidé zastaví a hledají to číslo popisné, kde podle románu Tučkové bydlela *Surmena*. To bylo v čísle 49, to je tady v tom údolíčku kousek ode mě, ale v životě to nemělo se *Surmenou* nic společného. Ona tam má domotané místní názvy, které nejsou přesně, vždyť ona tady byla možná všeho všudy asi týden, takže si to nemohla všechno zapamatovat. Já, co to tady mám prochozený, tak vím, že mezi jednou kopaninou (stavením) a druhou kopaninou to nemůžou být dvě hodiny, ale kousíček. Ti lidé z těch měst jsou tím románem úplně ovlivněni a oni tomu věří, že to tak je, jak ona píše, i místopisně. A teďka hledají to číslo popisné a já jim na to odpovím, že to sem vůbec nepatří, že to je čistě románová fikce.

Také se v tom románě píše, že se tam oběsil jeden v Koprvasch na oškeruši, a tam v životě žádná oškeruša nikdy nebyla – aspoň pokud vím, ale to není stejně důležité!

Nejvíc turistů je ovšem na naučné stezce k domku bohyně Army Gabrhelové, kde zaplatí vstupné majiteli domku. Pozitivní je, že dům nový majitel spravil a dal ho do původního stavu. Nestrhli to a vyzdobili si to uvnitř celkem vkusně, z venku to taky vypadá pořád stejně.

Ted' se dívám zrovna z okna, jsou tam nějakí lidé ve sportovních bundách, určitě turisté, a už jdou hledat Surmenu!

Tady kousek jsou Koprvasy a tady žádná *Surmena* nikdy nebydlela. Taky nikdy nebyla zavřená na psychiatrii a tak vůbec. Zase na druhou stranu, co dokázal komunistický režim udělat z jakéhokoli člověka, je popsán v románu celkem trefně, i když je to dosazené do příběhu, kde to úplně takto nefungovalo.

Pozn. Vycházíme ven před dům podívat se na velkou stodolu, která byla otištěná jako vzorová kamenná stodola v Malovaném kraji, za potokem už vidíme Slovensko, jsme na samém dolním kraji Žitkové.

Pokud to shrnu, místní starousedlíci a novousedlíci se moc nestýkají, ale respektují se.

Ano, je třeba s nimi vycházet, protože novousedlíci mají od starousedlíků pronajatá pole, takže je to dáno i tímto vztahem.

Vy dospělí se tedy navzájem nestýkáte, a jak je to s dětmi novousedlíků, ty se již znají s těmi od starousedlíků?

Zase je to stejné jako u dospělých, je to více méně uzavřená komunita. Ve škole asi kamarády mají, ale volný čas tráví jenom mezi sebou – ale přesně nevím, protože malé děti nemám....

Takže se zde vytváří nová generace dětí novousedlíků, kteří se cítí být Žitkovčari, protože se zde narodily, ale žijí uzavřeni v komunitě svých rodičů?

Ano, je to tak a i mentálně jsou vychováváni jinak než děti starousedlíků a jsou jiné, protože jsou odrazem svých rodičů. Já sám děti tady nemám a nepotkávám místní děti, ale vím, kdo je místní a kdo ne, ale moc jejich životy neznám osobně. Politicky vím, že jsou to spíše lidovci, tak jak je tady zvykem, ale Brňáci jsou více pravicově orientovaní a nejsou voliči lidovců, což má pak i vliv na jejich děti. Oni i když ty jejich děti budou na Žitkové tři generace, tak to nebudou pořád praví kopaničáři, jako jsou starousedlíci. Budou to vždycky novodobí přistěhovalci, kteří začali osídlovat původní stavení.

Kdo převezme Tvůj mlýn, když tady žiješ sám?

Bude to snad můj syn. První, co mně tady řekl, bylo, že tím, jak jsme se hodně stěhovali kvůli mé práci, domov nikde necítil. No a teprve tady má pocit, že je to konečně jeho domov, i když sem jezdí zatím jen o víkendech, ale těší se, až mlýn jednou po mně převezme.

Vidím tady ještě golfové hole, kam si chodíš ty jako starý golfista zahrát?

No, když mě to jednou za čas chytne, vezmu hole a tady na louce odpaluju míčky na slovenskou stranu, tím se odreaguju, když mě to tak napadne.

Poslouchám rádio Děvín a užívám si okolní panorama. Když jsem mlýn koupil a začali sem jezdit kamarádi novousedlíci, říkali, že to tady mám jak na zámku, protože na rozdíl od jejich chaloupek

tady mám vysoké stropy, ale to je dáno technickými požadavky mlynářského řemesla...

Jací turisté ted' jezdí na Žitkovou, z blízkého, nebo spíše dalekého okolí?

Do Žitkové jezdí většinou Pražáci, Brňáci, z velkých měst ze Slovenska. Ti měšťáci sem právě jezdí nacistit tu domnělou magickou atmosféru.

Co byl ten moment, kdy ses rozhodl všechno zanechat v Brně, práci, dům, přátele, golf?

Hodně jsem naposledy jezdil na Ukrajinu a do Čech stavět golfové hřiště a pak se mně to už začalo zajídat, řekl jsem si končím a jedu tam, kde to znám od dětství. Také jsem se rozvedl, uzavřel jsem kariéru s golfem a přemýšlel jsem mimo jiné, co tady budu dělat dál. Začal jsem se starožitnictvím nejprve v Bojkovicích, Luhačovicích, pak v Uherském Brodě, kde mám i vinotéky. Takže jsem nakonec našel mlýn i práci, která mě baví, co víc si přát? Peníze dávám do baráku, děcka neživím, půjčky nemám a žiju, na dovolené jsem permanentně tady u sebe.

Jinak v knížce Gabra a Málinka (román Amálie Kutinové) je v jedné povídce zmínka, že byla děvčata navštívit pana mlynáře, takže to bylo tady u mě, ta návštěva.

Když to tady zavane sněhem, mám výhodu, že tu jezdí kolem autobus do Starého Hrozenkova a musí to tady prohrnout, což je výhoda i pro mě. Topím jenom v kamnech a taky ve svých vinotékách topím jenom dřevem.

Tobě tady není smutno? Když jsi nemocný, kdo se postará, pomáhají si novousedlíci?

Sám, musím, a jako ostatní mě tady navštěvuje někdy moje rodina. Ostatní novousedlíci drží při sobě jinak, protože mají děcka. Oni třeba chodí společně na kung-fu, chytat ryby, na výlety jezdí společně. Vezmou například žebříňák s koněm a jezdí s děckama po okolí, snad ani nikdo nikam na dovolenou nejezdí. Pokud ano, tak zase někam na hory, ale ne k moři.

Naši dopolední návštěvu a zajímavé povídání musíme přerušit, v sále obecního úřadu mě za chvíli čekají místní, abych

jim řekla své příběhy, které jsem zažila v devadesátých letech s dvěma posledními bohyněmi na Žitkově.

Loučíme se za cvrkání ptáčků, sníh roztál, jaro se probouzí a já se těším, až na Žitkovou zase přijedu v létě, když už budou rozkvetlé louky.

Přeji všem novousedlíkům i starousedlíkům hodně sil, elánu a zdraví, aby obec Žitková dále žila a prosperovala jako za dřívějších časů, i když už nyní bez bohyní.

Dagmar Dobšovičová

Ze Slováckých pověstí

Noční mory

Nekdy sa préj zlý duch zmocní vlády nad nekerýma ludma a udělá z nich mory, ty potom v noci chodíja dusit děcka aj dospělě. Kdo chce, aby na něho v noci mora nechodila, má ležávat na boku a né naznak. Aby děcka netlačila v noci mora, dávaly sa ím do kolébky pod peřinku kléště lebo kladívko. K tým luďom, keří si potřú krk, prsa a okno od izby česnekem a dajú si pod zhlavec nejaký nožík, mora nikdy nedojde.

Ve dně je mora jako aj iný člověk, ale v noci z něho vyjde ven, nekde za plotem, aby ju nikdo neviděl, vykasá ze sebe střeva a ide trápit lidí. Kdyby někdo ty střeva našel a posypal ích jačmennýma plevama, tož by mora musela umřít, protože by už ích zpátky nenasúkala. Z iného člověka, kerý je morú, vyskočí ve tmě v noci černá kočka a tá chodí dusit lidí, když spíja. Tělo toho člověka, co je morú, je zatým jako bez ducha, dokád' sa zas tá kočka do něho nevrátí zpátky. Dyby ho někdo obrátil, než tá kočka dojde, dolu hubú, tož by sa zadusil.

V Koprvasoch začala jedna mora trápit Ondru Lapčíkového. Po páru nocách vypadal, jako by mlél úplně z posledního. Nemohl ráno skoro ani stát na nohách, jak byl slabý. Udělal už všechno, co mu kdo radil. Na dveře napsal svěcenú křídú: „Dněska něni som doma!“

Dveřa nechal otevříté a do nich postavil obrácenú metlu, boty postavil špicama zpod postele ven. Ale nic nepomáhalo, bylo to s ním čím dálj horší.

Bohyňa poradila jeho manželce, aby si nachystala růženec a za nic na světě neusnula. Jak sa mora objeví v jakéjkoliv podobě, nech na ňu ten růženec hodí, pevno ju chytí a nepustí tak dlúho, dokád' neslúbí, že manžela už nikdy věcěj nebude chodit v noci trápit. Má posolit kúsek chleba a dat ho téj more na dotvrzení teho slubu.

Tak sa aj stalo. Už byla skoro půlnoc, objevila sa v izbě naráz černá kočka a skók Ondrovi na prsa! Lehnula si celým tělem na něho. Ten začal velice těžko dýchat a moc sa potit. Žena na tú kočku hodila růženec, omotala jí ho friško kolem krku a pevno ju držala. Kočka sa proměnila v děvčicu, kerá slúžila jako dívka ve mlýně na Dolní Žitkovéj a z Kopanic nepocházala. Velice gazdinu prosila, aby ju neprozradila, že už víckrát nikdy jejího manžela dusit nedojde. Tá jí to slúbila a dala kúsek chleba posypaného solú. Dívka ráno ze mlýna odešla a odstěhovala sa kdesi do Uher.

Ondra vyzdravěl a už nikdy ho žádná mora dusit nechodila. Na tú celú dobu, co tak trpěl, si ani moc nespomínal. Bylo mu, jako by sa naráz probudil z velice těžkého sna.

Vyprávěli spolužáci z měšťanské školy St. Hrozenkov, z let 1948-1951.

Přepsáno z: Bedřich Rychlík: Pověsti z Moravských Kopanic. Brno, 2001, s. 37-38.

Dodala Jana Poláková

*

Folklórní (i jiné) akce

Setkání Slováckých krúžků 2018

*Bratrské krúžky Praha, Brno a Bratislava na nádvoří zámku Červený Kameň
10.8.2018* *foto dodala Soňa Šalová*

Ve dnech 9. a 10. června 2018 se uskutečnilo již tradiční setkání Slováckých krúžků Prahy, Brna, Bratislavy a Skaličanů, tentokrát na pozvání spřáteleného bratislavského krúžku. Naše jízda z Brna směřovala nejprve do Velkých Levárů, kde byla v plánu prohlídka expozice o historii Habánů v rekonstruovaném habánském domě. Již cesta do Levárů byla zpestřena odborným výkladem L. Jana, jenž upozorňoval na zajímavosti v místech, kterými jsme projížděli. Vzhledem k brzkému příjezdu k habánskému muzeu jsme využili volného času k návštěvě místní hospůdky. Zde jsem po dlouhé době měla možnost ochutnat pravou „tureckou“ kávu, „okořeněnou“ navíc výborným mlékem a milým úsměvem

obsluhující paní. Rovněž před vstupem do habánské expozice se nám dostalo odborného výkladu o této komunitě z úst osoby nejpovolanejší – L. Jana. Slečna průvodkyně tak zůstala prakticky „bez šance“, neboť vše podstatné již bylo řečeno.

Následoval příjezd do Modry, vítání s Vladem Čulenem ze Slováckého krúžku Bratislava i ostatními slovenskými přáteli, oběd v jídelně SOŠ vinařsko-ovocnářské a prohlídka pamětihodností města proslaveného tzv. modranskou keramikou. Naši přátelé nám připravili program vsutku impozantní – návštěvu muzea modranské majoliky, prohlídku města s odborným výkladem a degustaci místních vín ve školním sklepě SOŠ ovocnářsko-vinařské, provázenou velmi poutavým komentářem pana sommeliéra k jednotlivým vzorkům. Bohužel musím poznamenat, že někteří účastníci nebyli schopni zastavit proud své výmluvnosti a rušili tím přednášejícího i ostatní naslouchající. Ke své vlastní škodě.

Společně strávený večer s přáteli je jako vždy srdečný

foto : J. Rosí

Ubytování jsme byli v internátu SOŠ, po krátkém odpočinku v podvečer pak již nastala společná celovečerní zábava spojená se zpěvem, tancem a konzumací pochutin připravených našimi přáteli ze Slovenska. Našel se samozřejmě i čas na popovídání s osobami nejbližšími, s nimiž se většinou setkáváme jen při podobných akcích či ve Strážnici a Velké nad Veličkou během hornáckých slavností.

Druhého dne nás autobus po snídani odvezl na hrad Červený Kameň, který nechala postavit královna Konstancie Uherská, manželka českého krále Přemysla Otakara I. Tuto památku jsem navštívila poprvé, ale určitě ne naposledy. Nadchla mě nejenom zdejší expozice, skvělý výklad slečny průvodkyně a její vybroušená slovenština, ale i to, že nás bylo ve skupině málo, takže jsme si mohli nikým nerušení prohlédnout vystavené exponáty. Prohlídku hradu jsem si opravdu užila bez popohánění ze strany průvodkyně nebo vyrušování nezvedených dětí, jak jsem se s tím bohužel občas setkala na českých hradech a zámcích. I počasí nám přálo, sluníčko svítilo jako o závod. Po skončení prohlídky a společném fotografování jsme se postupně rozloučili se členy pražského Slováckého krúžku i našimi slovenskými hostiteli. Náš odjezd do Brna se konal s delším časovým odstupem, jak se dozvíte z článku následujícího. Naším slovenským přátelům patří jménem mým i ostatních zúčastněných z našeho krúžku poděkování za dokonalou organizaci celého setkání včetně kulturního programu. Poděkování zaslouží i Zdena Kristová, která obětavě organizovala výpravu naší brněnské skupiny na Slovensko.

Krásný výlet byl bohužel poněkud zkalen nevhodným chováním jednoho z nás, způsobeným nadměrnou konzumací alkoholu. Přesto věřím, že na nás naši slovenští (i pražští) přátelé nezanevřeli a že další setkání se odehrají v podobném přátelském a uvolněném ovzduší.

Hana Dostálová

Z Modry až na severní pól aneb ztracený profesor

Ve zkratce bych si dovolila připomenout dramatické momenty druhého dne setkání Slováckých krúžků Prahy, Brna a Bratislavy.

9,30 hod. - *Odjezd autobusem z Modry na hrad Červený Kameň bez našeho kolegy (nazývejme ho pan Neznámý - N.) Kde je??*

10, 00 hod. - *Příjezd na hrad, pan N. zde naposledy spatřen, kterak sedí ve zdejší vinárně.*

11,00 – 12,30 hod. – *Prohlídka hradu, společné focení, loučení s odjíždějícím Slováckým krúžkem Praha.*

13,00 hod. – *Zjištěno, že batoh pana N. (bohužel včetně jeho mobilu) byl umístěn členem Slováckého krúžku z Prahy na informace, kde byl námi vyzvednut.*

13,00 – 14,14 hod. – *Účastníci zájezdu z Brna obíhají v soustředných kružnicích hradní nádvoří a přilehlé vinárny či jiná občerstvovací zařízení včetně zařízení hygienických, hledajíce slovuťného profesora, avšak marně.*

Dle výpovědi personálu ve vinotéce poslední kroky zmizelého vedly na sever do parku, kde zněla hudba, leč zde nebyl nalezen. Snad se nevydal na severní točnu!

14,14 hod. – *Zdenou Kristovou volána modranská policie a dispečink rychlé zdravotnické pomoci, zda se dotyčný nenalézá v některé z blízkých nemocnic.*

14,40 hod. – *Příjezd policie, výpověď účastníků zájezdu.*

15,15 hod. – *Psům poskytnuta pachová stopa v podobě propoceného trika pana N.*

15,30 hod. – *Do lesa vyráží rota modranské policie s psůvody.*

15,45 hod. – *Odjezd policejního auta se Zdenou Kristovou a Mirkem Dostálem na policejní stanici v Modre k výpovědi a sepsání protokolu o pohřešované osobě, náš autobus jede v závěsu.*

16,00 – 17,00 hod. – *Zdena s Mirkem vypovídají na policii, ostatní účastníci, hladoví jak vlci, obíhají náměstí v Modre, hledajíce cokoli k snědku. Během této doby byly vypity veškeré zbytky jakéhokoli alkoholu a snědeny pozůstatky pochutin.*

Čas trávíme v družném hovoru. Z některých hlášek účastníků zájezdu vybírám tři:

Řidič Pepíček Linhart se otázal, zda nechceme na sednutí na trávu deku. Mirek Stanislav odpověděl: „Ne, pan N. by potřeboval dostat 'deku'!“

Pepíček Linhart: „... Tak nevím, jestli ten pan N. nebyl nasazen jako tajný agent, který má rozpustit Slovácké krúžky...“

Mirek Stanislav na Pepíčka Linharta – řidiče i zpěváka našeho krúžku v jedné osobě: „...Tak odedřka nebudeš zpívat „Já mám kyrys ocelový“, ale „Já mám nervy ocelové...“

17,00 hod. – Odjezd autobusu do Brna, předmět doličný – tedy batoh pana N. s mobilem - ponechán v ruce modranské policie.

18,30 hod. – Zdenou Kristovou telefonicky informován starosta brněnského krúžku Vašek Štěpánek o nastalém problému.

18,45 hod. – Vašek Štěpánek volá sestře zmizelého, ta kontaktuje správce domu, kde dotyčný bydlí, načež správcem zjištěno, že ztracený se již nachází ve svém příbytku. Neprodleně informována modranská policie, která ukončuje pátrací akci.

Tímto se omlouvám našim spráteným Slováckým krúžkům z Prahy a Bratislavy za příkoří, které jim toto dobrodružství způsobilo.

Poděkování patří všem účastníkům zájezdu – tanečnickům našim a jednomu ze spráteného pražského krúžku, dále zejména Zdeně Kristové, která krom jiného obětavě kontaktovala modranskou policii a dispečink RZP. Pochvalu zaslouží i dva členové „súdné stolice“ Jožka Dokoupil s přítelkyní Aničkou za statečné překonávání útrap zpáteční cesty a dlouhého čekání před policejní stanicí v Modre.

Sepsala Hana Dostálová za přispění ostatních účastníků výpravy na Slovensko.

Folklorní expres Brno-Strážnice-Brno

Památčné foto „Folklórniho expresu“ na nádraží v Brně

foto : L. Pekařová

Jednoho dne po náviku chasy se při pivečku zrodil nápad. Někdo jen tak plácl: „A co kdybychom si do Strážnice vypravili vlastní vlak, pojali ho jako folklorní a přizvali známé i neznámé folkloristy?“ A ostatní na to: „No jasně, proč ne, zní to skvěle.“ Kdo ví, kolik z nás v tu chvíli tušilo, že nápad se stane skutečností, natož skutečností tak vydařenou.

Za vypravením Folklorního expresu stojí spousta práce realizačního týmu čítajícího asi deset lidí; počínaje rozplánováním, objednááním vlaku, pokračuje propagací a prodejem lístků, výzdobou vlaku (kterou jsme na počest letošního stého výročí republiky pojali v barvách národní trikolory) a samotnou velkolepou folklorní jízdou konče.

Kapacita Folklorního expresu byla 120 míst. Počáteční obavy z nenaplnění vlaku se naštěstí ukázaly jako liché. Za pravdu můžeme dát těm, kteří nás v prvních týdnech spuštěného předprodeje chlácholili, že každý dopravu do Strážnice řeší na poslední chvíli a ještě je brzy bát se propadáku. Cesta tam byla až na pár jednotlivých míst vyprodána předem, cesta zpět již byla obsazena méně. Náklady na vypravení vlaku se nám však podařilo pokrýt i tak a díky menší obsazenosti zpáteční cesty měla každá z jízd vlastní nezaměnitelnou atmosféru.

Zatímco cesta tam byla živelná, divoká a hlučná, cesta zpět byla (což asi není divu) spíše poklidná a komorní.

Do Strážnice jsme vyráželi v pátek 22. 6. 2018 ve 14:30 z brněnského dolního nádraží. Cesta začala poněkud hekticky již na nádraží. Přestože pasažéři byli instruováni, že odbavení bude zahájeno patnáct minut před odjezdem vlaku, celkem početná skupina čekala u vlaku ještě dříve, než jsme dorazili my, a více než půl hodiny před odjezdem se poměrně důrazně dožadovala vstupu do vlaku. To ovšem nebylo nic, co by jeden vřelý úsměv a welcome drink v podobě šťopičky gořalky nespravily. Zpětně lze počáteční nerudnost těchto pasažérů i pochopit vzhledem k tomu, že vyráželi z Jablonce nad Nisou a na cestě byli již nějakých šest hodin. Ano, ano, i takto daleko se nesly zvěsti o Folklorním expresu Slováckého krúžku v Brně... ☺

Po cestě tam jsme s muzikou putovali jednotlivými sekcemi vlaku, každou z nich jsme potěšili vždy jen na chvílku a hned jsme zase museli dál, aby žádný z pasažérů nebyl o unikátní zážitek ochuzen. Gořalka putovala s námi, někdy i proti nám, a bylo zkrátka veselo. Kde proporce vlaku dovolily, roztočilo se ve víru tance i několik sukní. Velmi jsme ocenili zejména ty pasažéry, kteří přibalili vlastní nástroje (např. spřátelený Kyničan) a dokázali tak zábavu udržovat v plném proudu i vlastními silami, když naše muzika těšila zrovna ouška pasažérů v jiné části vlaku. Doprovodili nás dokonce redaktorka Českého rozhlasu a kameraman České televize. Záběry z vlaku tak bylo možno shlédnout hned tentýž večer v rámci reportáže o strážnickém festivalu.

K cestě zpět do Brna v neděli 24. 6. 2018 v 15:00 se sedmnáct pasažerů z cca šedesáti plánovaných nedostavilo. Nezbylo nám než popřát jim šťastnou cestu jiným dopravním prostředkem a vydat se na cestu, protože jako zvláštní jízda jsme nemohli dráhu blokovat mimo vymezený čas. Díky tomu jsme se nicméně dokázali naskládat do jediné sekce vagonu vlaku a mohli jsme si tak zahrát a zazpívat všichni pospolu.

Takto probíhala cesta uvnitř Folklórního expresu *foto: Lenka Pekařová*

Folklorní jízda byla skvělou příležitostí poznat nové, stejně naladěné lidi s podobnými zájmy a neutuchající láskou k folkloru. Byli jsme na cestě ani ne deset minut a už začaly padat návrhy, jak pojmem folklorní jízdu příští rok. Těžko nyní odhadovat, co příští rok přinese, nicméně ten letošní stál každopádně za to... ☺

Lenka Pekařová

Slovácký krúžek se nezalekl ani přímého přenosu aneb Po mnoha letech opět na Bludníku

Strážnice – chladnější večer, než bývá v druhé polovině června obvyklé. Zamyšlené pohledy k nebi: snad nebude pršet. Obavy ohledně počasí jsou však vzápětí zapomenuty. Vynořují se důležitější věci. Neoblomně nám je připomínají stovky párů očí upínajících se k jevišti. Jejich majitelé sedí namačkaní jeden na druhém ve zcela zaplněném hledišti, zatímco my tiše čekáme

v zákulisí. Na co? Přece na nejdůležitější chvíli 73. ročníku Mezinárodního folklorního festivalu Strážnice; tedy alespoň pro nás, pro Slovácký krúžek Brno.

Tímto významným okamžikem byl večer v sobotu 23. června, kdy brněnský Slovácký krúžek po mnoha letech opět vystupoval na prknech hlavního strážnického amfiteátru Bludník. O půl deváté tam totiž začal pořad věnovaný 100. výročí vzniku Československa a roli lidové kultury v jeho vývoji. Program s názvem Síla tradice mapoval proměny tradiční lidové kultury a folklorního hnutí; a kdo by byl povolanejší jej zahájit než Slovácký krúžek z Brna, jenž letos oslaví své 110. narozeniny?

Jakožto představitel významu lidové kultury co nejvíce spojené s jejím původním prostředím v rámci každodenního života měl Slovácký krúžek tu čest stanout mezi prvními účinkujícími tohoto hlavního festivalového pořadu. A této role se zhostil s plným nasazením a odhodláním. Tváří v tvář nejen divákům na Bludníku, ale i všem, kteří si naladili přímý přenos televize NOE, stanul mužský pěvecký sbor a patnáct párů tanečníků chasy za nezbytné podpory našich muzikantů.

„*Pod Prešpurkem kraj Dunaja, pod Prešpurkem kraj Dunaja...*“ A tak krátce před devátou večerní zazněly první chytlavé tóny houslí a hlasitý mužský zpěv rozezněl amfiteátr. Parket nejprve zaplnili s veselou písni na rtech mladíci a muži Slováckého krúžku, načež se k nim připojila i děvčata a s neutuchajícím elánem předvedli vojensky laděné pásmo skočných. Tancovalo se, zpívalo, sukně vířily, kosárky poskakovaly... a než se člověk nadál, již odcházal z pódia. Trošku udýchaný, ale s pocitem dobře vykonané práce. Úsměvu na tváři se neubráníl nikdo.

A tak Slovácký krúžek v Brně po dvaadvaceti letech vystupoval na strážnickém festivalu a dokázal, že jeho členové se stejně jako v minulosti i dnes vyznačují láskou k folkloru a lidové kultuře.

Andrea Gabrielová

Tu bratia vždy sa stretať budú, aneb o zpívání na Javorině

Slovácké krúžky z Prahy, Brna a Bratislavy se začaly víceméně pravidelně setkávat po vzniku bratislavského krúžku v roce 1922. První takové velké setkání se uskutečnilo na nejvyšším vrcholu moravsko-slovenském pomezí, na bělokarpatské Javorině, v červenci 1923. Javorina byla pro setkání krúžků vybrána záměrně, neboť tam se střetávali probudilí Slováci a Moravané již od poloviny 19. století, zde Jozef Miroslav Hurban hovořil o tom, že „*na horách je pocit voľnosti i v dobách neslobody...*“, zde byla v roce 1882 deklarována potřeba česko-slovenské vzájemnosti, zde také Hurban pronesl památnou větu o tom, že „*tu bratia vždy sa stretať budú, tu vernosť prisahať si budú*“, která je vytesána do kamene na hřebeni nedaleko pod vrcholem, arcit' že po desetiletích již jen málo zřetelně... V době prvního setkání krúžků na Javorině ještě nestála turistická chata, pojmenovaná po evangelickém faráři, národopisci, botanikovi a národním buditeli v jednom Jozefu Ľudovítu Holubym (1836–1923), který se narodil v podjavorinské obci Lubina. Ta byla otevřena až o rok později, takže účastníci setkání si na vrchol museli přinést všechno s sebou, neboť setkání bylo plánováno přes noc. Ani bouřka, která se večer strhla, prý pěknou atmosféru nezkalila. Bodejt', když na tomto prvním setkání hrála celou noc muzika Samka Dudíka. Další setkání krúžků se na Javorině uskutečnilo v roce 1936,

Společný zpěv účastníků setkání na Velké Javorině

foto: V. Štěpánek

mnozí z nás si ještě pamatují na setkání v roce 2010, kdy jsme ovšem na Javorině nenocovali, ale alespoň jsme si tam pěkně zazpívali...

V neděli 29. července letošního roku se krúžky, ovšem v mnohem komornějších sestavách, setkaly opět. Nešlo však v žádném případě primárně o setkání krúžků, ale o účast jejich mužských sborů na *Slavnostech bratrství Čechů a Slováků*, které se zde pravidelně pořádají poslední červencovou nedělí od roku 1990. Byli jsme k tomuto zpívání pozváni již na našem loňském setkání ve Starém Městě, protože tato myšlenka vznikla ze spolupráce bratislavského krúžku s mužským sborem z Kunovic. Měli jsme vlastně vystoupit jako jakýsi zlatý hřeb celých slavností s písněmi, které jednak měly upomínat na blížící se 100. výročí založení republiky, jednak měly ponouknout zúčastněné, a bývá jich tam skutečně mnoho set, aby si spolu zazpívali. V programu přitom nevystupují pouze folklórní skupiny a soubory, nicméně obvykle tvoří většinu programu (něco jako na Kopaničářských slavnostech ve Starém Hrozenkově). Našimi „předzpěváky“ tak byli Hana a Petr Ulrychovi se svou skupinou Javory☺.

Původní plán pořadatelů vypadal tak, že jsme měli na Javorině být již v devět hodin ráno při kladení věnců k památníku bratrství za účasti hejmanů okolních krajů, a tuším i nějakých dalších významných politiků, neboť jsme cestou potkali kolonu s auty s majáčky, a ty obvykle hejtmani nemají. Přátelé z Bratislavy spali ve Staré Turé, takže pro ně nebylo ranní zpívání takový problém. My jsme měli co dělat, abychom dali dohromady alespoň pár zpěvuschopných mužů, podobně i Pražáci, a kdyby se jelo na dva dny, tak by se asi ani to nepodařilo, takže jsme nakonec přijeli až na generální zkoušku, naplánovanou na jednu hodinu u javorinského vysílače. V té době již byly slavnosti v plném proudu, náš autobus, vedený Jožkou Linhartem, tedy musel zajet po javorinské louce pěkně vysoko, aby našel místo na zaparkování. Na druhé straně - jelo se mu celkem dobře, protože v něm v podstatě skoro nikdo nebyl: ze zpěváků pouze autor těchto řádků, Mírek Stanislav, Václav a Jožka Linhartovi, Jan Coufal, Miloš Benda, nová akvizice našeho sboru, již jsme získali díky koncertu k výročí F. Sušila, Martin Procházka

a primáš Jožka Pokorný. Ten si s sebou samozřejmě vzal housle, ovšem netušil, že je bude potřebovat i při vystoupení. Kromě této hrstky účinkujících s námi jeli ještě manželé Muselíkovi, Marcela Linhartová, Veronika Divišová, Marie Charuzová, Míla Tomková, Pavla Pazourková a Michal Reš z Lučiny. V Cetuně jsme tedy směle mohli vzít i stopaře, kterému ujel autobus, a mohlo jich být ještě mnohem více...

Poslední červencová neděle rozhodně nepatřila k těm chladným, i na vrcholu Javoriny teplota rozhodně přesahovala třicátý dílek teploměru. Ještě štěstí, že máme třaslavice. V soukenných nohavicích by se nám asi zle vedlo. Postupně jsme se sešli s přáteli z Prahy, jichž nakonec také přijelo skoro jak do mariáše, a s Bratislaváky, kterých bylo přece jenom o něco více. Vše zachraňoval sbor z Kunovic vedený Pavlem Bartošíkem, který také řídil zkoušku ve stínu betonového vysílače na vrcholu Javoriny. Pravda, folklórní puristé by se asi nad výběrem písní pohoršovali. Nicméně zpívání to bylo účelové: měly to být písně spojené s T. G. M. a pak takové, které si mohou všichni zazpívat. Pochopitelně jsme se chtěli vyhnout těm největším „odrhovačkám“. Jak to nakonec dopadlo, posuďte sami: *Teče voda teče; Ach synku, synku, oral-li jsi; Teče voda, zpod Záhorá; Keď sme precházali z Uher do Moravy; Od Prešpurka k Dunaju* a nakonec hymnická *Při strážnickej bráně, stojá koně vrané...*

Sezpívávání probíhalo poměrně složitě a ukázalo se při něm, že hudební doprovod bude nezbytný. Obstarali jej tedy Vlado Petratur na harmoniku a náš primáš Pepa Pokorný. Po zkoušce již zbyl tak akorát čas na převlečení a jedno pivo u některého z četných stánků. Bylo v tom horku skutečně zapotřebí. Obdivuji diváky: kdo zná Javorinu, ví, že její vrchol je bezlesý, tedy bez špetky stínu. Jako přirozený amfiteátr je využitý svah nad Holubyho chatou, do nějž se slunce opíralo celý den. Naše vystoupení začínalo v 16.30, a to už ti nejvytrvalejší z nich měli za sebou pět hodin programu... A vydrželi i na náš závěr. A nejspíš, soudě podle reakcí, nelitovali. Krojová pestrost zpěváků, jichž i po těch troškách nakonec bylo tolik, že museli stát na podiu ve dvou řadách, byla bezesporu oku lahodící

a zpěv, alespoň tak, jak jsem ho slyšel, také nezněl špatně. A většinu písní skutečně zpívalo s námi i publikum, při těch masarykovských leckomu i slza ukápla. Těžko jsme se nakonec rozcházelí a zpívali jsme po konci programu jen tak, v hloučku, ještě aspoň půl hodiny. Závěr celého zájezdu pak patřil opulentnímu večeroobědu v cetunské restauraci, kterou lze jen doporučit. Brali i české koruny!

Celou akci asi nejlépe zhodnotil rychtář bratislavského krúžku Peter Fajkus. Z jeho dopisu si dovolím citovat: „*Myslím si, že pocit vnitřní spokojenosti z krásné a vydařené akce – oslavy 100 let od založení Československé republiky – je tím nejlepším vysvědčením úspěšnosti celého setkání. Pro Slovácké krúžky to už bylo 95. výročí jejich prvního vzájemného setkání na tomto místě... Tato významná slavnost byla důstojnou vzpomínkou na dějinnou událost historického významu pro naše národy. Při setkání ‚u kamene‘ na hranici jsme mohli znovu cítit, jak umělé jsou hranice, vytvořené člověkem, kterému byla při stvoření dána na starost celá země, a že tento pocit se nedá ze srdce vymazat. Snažme se tedy žít tak, abychom hranice nikdy nepotřebovali...“*

Václav Štěpánek

Slováček v Krakově po 30-ti letech 22. - 25. 6. 2018

Letošní zájezd do Krakova byl pro mne tak trošku vzpomínkou na můj první zahraniční zájezd Slováčku, který jsem zažila jako dítě asi dvanáctileté. Stejně jako tenkrát jsem se i teď moc těšila na to, že spolu s kamarády prožijeme pěkné chvíle na cestách. Jen jsem tentokrát nebyla tak uvolněná a bez starostí, není divu, mít na starost 30 dětí není žádná legrace! Počasí nám příliš nepřálo a zima a déšť nás provázely po všechny čtyři dny, přestože ještě den před odjezdem bylo v Brně 30 stupňů! V pátek brzy ráno jsme vyrazili směr Ostrava. Za hranicemi jsme zastavili ve vesničce Pszczyna, kde je krásný zámek s parkem, skanzenem a zahradou zubrů, kterou jsme navštívili. Po malém občerstvení první polskou

Slováček u skanzemu v polské Pszycyně

foto dodala J. Martinková

zmrzlinou jsme pak pokračovali směrem ku Krakovu. Počasí bylo chladné, první odvážlivci v kraťasech se brzy převlékali do dlouhých kalhot.

Přivítání v hotelu a ubytování proběhlo bez větších problémů, pokoje byly pěkně zařízené a v jídelně na nás čekala tříhodová večeře. Po dlouhé cestě byli všichni unavení, ale na pokojích po večerce zase pěkně ožili. Vedoucí museli obcházet pokoje ve všech třech patrech po půl hodinách několikrát za večer, než všichni usnuli sladkým spánkem.

V sobotu ráno po vydatné snídani, kde si každý pochutnal na tom, co má rád, jsme se vydali do centra. Zastavili jsme hned pod hradem Wawel, kam jsme vystoupali za prvních dešťových kapek. Počasí nám vsutku moc nepřálo, ale schovali jsme se do baziliky sv. Stanislava a Václava. Obhlíželi jsme zde krásy hrobek a velký zvon zvaný Zikmund. Potom už jsme ujížděli směr Wieliczka, kde jsme měli v zámecké restauraci výborný oběd, po kterém následovala tříhodinová prohlídka solných dolů. Česká průvodkyně nám poutavě vyprávěla o těžké práci v dolech v minulosti bez mechanizace a ukázala nám nádherné prostory – sály, slané jezero, dokonce i permoníky.

Večeře v hotelu byla opět skvělá, tříchodová, takže se nám po ní skvěle odpočívalo.

V neděli jsme po snídani a po taneční zkoušce vyrazili na kopec zvaný Kościuškův, odkud byl nádherný výhled na celý Krakov. Jen počasí nám opět nepřálo. Zase nás déšť zahnal, tentokrát do pevnosti na výstavu. Pak už jsme uháněli směr centrum a Rynek Główny s krásným kostelem. Do podzemí jsme se nedostali, to si necháme na příště, raději jsme pátrali po krásách na zemi. Odpoledne jsme měli vystoupení na Malém Rynku. Předtím nás čekalo převlékání v autobusu a pak průvod stejnou cestou přes hlavní náměstí. Kolemjdoucí lidé si nás fotili i natáčeli, není divu, vždyť jsme i pěkně zpívali a hráli.

Škoda, že nám začalo pršet těsně před tím, než jsme šli na pódium. Zatančili jsme pásmo O ševcích a pásmo Veselské a společně se třemi soubory z Chorvatska a jedním z Maďarska jsme převzali závěrečnou pamětní medaili na tento nezapomenutelný festival, zahájený a ukončený v jediném odpoledni.

Cestou na hotel jsme se těšili na teplou sprchu, postel a teplou večeři, která byla opět skvělá. Večerní program bohužel nebyl s diskotékou, ale trocha volnosti dlouho do noci dětem radost nezkazila.

Ráno po snídani jsme se museli balit, naštěstí starší pomáhali mladším, takže i kroje byly do kufrů poskládány, ne zmuchlány.

Po cestě domů do Brna jsme se ještě zastavili u radiostanice Gliwicka, což je dřevěná věž ve tvaru Eiffelovky, pak jsme v Lidlu utratili poslední polské drobné a už mířili na Moravu. Až v Olomouci jsme si dali oběd a přesně na čas jsme přijeli do Brna, kde nás již netrpělivě vyhlíželi rodičové.

Zájezd byl pěkný, ale krátký, přesto jsme prožili spoustu neopakovatelných zážitků, na které budeme dlouho vzpomínat. Doufáme, že se brzy zase vypravíme za hranice našeho kraje.

Jitka Martinková

Kopaničářské slavnosti 2018

Sotva jsme slezli ze strážnických prken, která znamenají folklorní svět, nestačili jsme si ani oddychnout. Hned jsme začali nacvičovat na vystoupení další, tentokrát na Kopaničářských slavnostech ve Starém Hrozenkově. Dík za zprostředkování tohoto prima zážitku patří manželům Muselíkovým.

Slavnosti probíhaly od pátku do neděle, naše vystoupení bylo první na řadě v sobotu po poledni. Někteří jsme vyrazili už v pátek, jiní dorazili za námi až v sobotu. Většina nás pak zůstávala do neděle. Vystoupení bylo vydařené a diváci jej ocenili hlasitým potleskem. Jakkap by také ne, vždyť jsme tentokrát vsadili na jistotu. Zrecyklovali jsme strážnické pásmo skočných a k tomu přidali ještě osvědčené pásmo dolněmčanské.

Na festivalu jsme měli příležitost obdivovat nejen Valachy či Myjavčany, ale i zahraniční soubory z daleké jižní a střední Ameriky. Zlatým hřebem programu byl slovenský folklorní soubor Lúčnica, který nám připravil opravdu krásnou podívanou

*Chasa s muzikou na společném snímku v amfiteatru ve Starém Hrozenkově
foto L. Pekařová*

a připomněl nám, že se stále máme co učit. Během tohoto programu jsme měli také skvělou příležitost seznámit se s pány starosty pořádajících a sousedních obcí Starého Hrozenkova a Drietomy, kteří byli tak hodní a za pár doušků vína nás nechali sedět na patníku VIP zóny. Co víc jsme si mohli přát? ☺

Kromě festivalu jsme si užívali také bazénování v areálu naší ubytovny a k večeru vždy ještě zdravotního výstupu na Žítkovou, kde nás s otevřenou náručí i lahvičkou čekali Vylamovi. Cestou si chlapi na dohled horečky Chabové a dalších míst, vtělených do textů kopaničářských písní, zapěli k radosti děvčat všechny tyto písně pěkně od plic.

Festival utekl jako voda podobně, jako to s vydařenými akcemi bývá. Po něm jsme si konečně naordinovali zasloužený prázdninový odpočinek, než jsme se vrhli na přípravu další akce, kterou nebylo nic menšího než MFF Brno. Ale o tom zase jindy...

Lenka Pekařová

Vinšování v Jundrově

Už to bude skoro dvacet let, co se začátkem června scházíme na Pivoňkové, abychom pogratalovaly paní domu k odloženým narozeninám a užily si trochu veselí i zpěvů pod širým nebem. Akce je myšlena i jako malé ukončení sezóny. Nebylo tomu jinak ani letos a oproti loňskému roku jsme neprovokovaly živly (7. června přece jen není Medarda).

V bazénu, který je většinou k dispozici, jsem se cachtala jenom já. Hanka nechala doma plavky a Kolaříkovic se lekla oblohy... Teď už krásně svítilo slunko. Špunt David byl rád, že ve vodě není sám. Řádil a stříkal vodní pistolí přes nařízení, že ze mne nesmí dělat zmoklou slepici!

Žeňa se dočkala přání i dáreků postupně, jak přicházely další holky. I hujerský kousek se objevil čili kytka z vlastních zdrojů! Na stole máme výborný jahodový piškot s tvarohem, košíčky, „s ajrkoňakem“ byly taky tzv. mňamozní. V hale se

shromažďovalo bílé, Z *Zeniny oslavy*

foto: J. Hůsková

růžové i červené víno, některá z nás přispěla další pochutinou... prostě to známe a držíme se zajetých kolejí. Po šesté už trůní první část „kafařů“ na zahradě u pěkného nového ohniště. Sešlo se nás s paní domu třináct, poseděl chvilku i soused, dcera Leona s partnerem a Eliška (vnučka). Jako další se objevil bývalý primáš Jura Burša. „Vás dvě jsem pohromadě neviděl asi sto let,“ komentoval účast nás „švícek.“ Hned to měl zpět: dostal vynadáno za pozdní avíza akcí, které pořádá.

„Děcka, berte si bodla a pečte,“ pobízela všechny Žeňa. O špekoni se vždy postará ona. „Co ti máme zazpívat?“ - „To je snad jasný!“ Daly jsme si „...dvá malere u nás,“ u „Lásek“ se dohadujeme, zda táhlá je první nebo poslední, a zase už se kecá! Pusy jely dost, ale buřty taky mizely. Na zahradu za námi vlítl sousedův retrívr, i černobílý kocour se občas šmajchloval. Konstatovaly jsme, že tu chybí Jiřčin Ferda. Krmení v podobě různých jednohubek, sýrů a zeleniny bylo přesunuto na boční stůlek u vinné révy, máme to po ruce.

„Holky, dejme si Slovensko!“ Po úrodě titulů v lepším či horším provedení vzpomínáme na Honzu Beránka. Yvona dorazila později, s Jiřkou všem vyřídily pozdrav od Bohunky. „Byly jsme za ní u dcery, leží, ale hlava je pořád dobrá. Návštěvy jsou možné.“ Následovala půlhodinka židovsko-katolicko-ateistických vtipů, řehtáme se jak blázni, protože jich dost neznáme. Vykládal hlavně Jura a Ondřej, něco Jiřina i Hanka. Poté jsme se opět věnovali zpěvu.

Jura s Jiřkou zkoušeli cosi v duu, Ondra střídal flétnu s kytarou. V závěru už mi to moc nezpívalo, mám zatažený krk. Zaznělo Růžové prasátko (autorem je Ondra a je to horor, ne písnička), ovšem Dvě báby a Markytánka byly na rozloučenou lepší. Poděkovaly jsme Ženi za pěkný večer a coby trojka prvních odrodilců mizíme ve 21.35, máme taxi. Ostatní si ještě užili zpívání i kytar (ale prý i toho neblahého řečnění).

Jana Hůsková

*

„Vítej, léto 2018!“

Bývaly doby, kdy velká část ženského sboru i s nějakým tím tendrem vyrážela dost pravidelně za změnou žánru, neb nejen folklórem živ jest člověk. Tyto časy jsou dávnou minulostí. Jen málo z nás ještě pamatuje třeba dvaadvacítku obsazených míst na koncertu Pavla Žalmana Lohonky... svou roli hraje pracovní vytížení, mnoho jiných akcí, nakonec i ceny vstupného. Bohužel, je to tak.

Sem tam však pomůže náhoda. Protože nám bylo mou drahou polovicí nabídnuto taxi, Evina potvrdila účast a 22. 6. jsme se ve

„Na pomezí žánrů“, aneb kytarové trio hraje staré tramské písně

foto: J. Hůsková

čtyřech vydali na jednu z akcí „Soběšického kulturního léta,“ které už nějaký čas pořádá bývalý primáš krúžku Jura Burša. Téma večera znělo: nejen staré trampské písně. Tentokrát byla konkurence velmi silná, přímo Strážnice. Ale ne všichni zamířili z Brna tím směrem...

V 17.15 jsme byli vpuštěni do domku „s ftákem“ na plotě a po příkrých schodech jsme slezli na terasu, kde už sedělo pár lidí (tudy bych nechtěla šplhat po větší dávce vypitého moku). Pan domácí nás vítal docela srdečně a se slivovicí. Představili jsme se navzájem, padlo pár dotazů, kdo, kdy a kam jezdil na vandr, a než v kuchyni nachystáme něco ke krmení, už jsou slyšet kytary. Uvelebila jsem se jako jindy naproti muzikantům, ráda jim koukám na prsty. Burša starší (Ruda) je super, Juru znám, vím, co můžu čekat. Pánové mají ještě sestru Alenu. K té se hned hlásila Evina, chodily spolu na gympl. A Pavel tak dlouho sýčkoval o dešti, až opravdu přilétla sprška. Přestěhovali jsme sezení o kus vedle, byl roztažen ohromný slunečník a jelo se dál. Kolem nás se flákalo malé přítulné psisko a žebralo. Když zaznělo pár klasických titulů, pan domácí podotkl, že je přece jen poznat, že jsme jezdili do stejných hospod. Ondra Lacina se připojil ke kytarám hned, i s flétnou. Trampské písně neumí (nebo mu připadají málo sofistikované), ale prsty mu jen hrály, o tom není sporu. O něco později dojeli Brešovi a Jurova Zdena. Dostaneme kafe i čaj, jinak se pije pivo a víno. Jirka měl pod stolem minerálku a zvláště ženské registrovaly jeho „poker-face“ - inu, kdo nezpívá a nepije, svým způsobem provokuje. Na stolech už je tolik krmení, že jsme všichni špekáčky vzdali. I řízečky Pepík nasmažil, a když se na kamenné desce v krbu otáčely nakrájené žampiony, sbíhaly se všem sliny! Kdo chtěl, šel si na chvilku popovídat stranou. Posléze došlo na otázky ohledně provázanosti partie: „Je to přes Polanu i Slovácký krúžek, gympl, vandr... Jura je spojovacím článkem.“ Nakonec nás tu bylo 19 a hrálo se jako o dušu: Příboj, Karabina, Ryvola... Ondra došel uplatnění taky, např. s „Bábama“ nebo „Terezou.“ Alena chtěla Panenku, odezněl i Tymián. Blok starých „fláků“ jsme zahájili s Pavlem, k tomu jsem si posléze stříhla tango s mužem, v teniskách před

krbem! Trochu mi koktaly nohy... Fenka Miška usnula Evině na klíně a krásně hrála.

Nicméně vše příjemné někdy skončí. Protože jsme švagřikovi slíbili odvoz na poslední spoj do Dunajovic, následovalo poděkování a několikero stisků ruky i objetí. Mizíme ve 21.40 s letmou myšlenkou, že snad „někdy příště.“ Stihli jsme všechno.

Jana Hůsková

Letní soustředění Slováčku v Nedvědicích

Jako každý rok i letos děti trávily druhý srpnový týden na soustředění se Slováčkem, a jako vloni to bylo opět v hotelu Myslivna, v krásné přírodě kousek nad Nedvědicí. Cesta vlakem z Brna byla příjemná a rychlá a pohled na hrad Pernštejn hned po výstupu z vlaku nás utvrdil v tom, že tu bude opět krásně.

Hotel Myslivna sice připomíná ještě nedávnou minulost z dob totalitních, ale prostory pro týdenní tancování šedesáti dětí jsou zde ideální. Nejoblíbenějším místem v tomto hotelu je bezesporu bazén. Tentokrát byl hojně využíván v odpoledních i večerních hodinách a děti i dospělí se vždy těšili na ochlazení v letošních pařákových dnech.

Na táboře jsme se soustředili zejména na zlepšení tanečních kroků všech tanců, které již děti ze Slováčku umí: kopanice, Súchov, sedlácká, čardáš, skočná, danaj, veselské, straňanské. Učili jsme se ale i nové – hucké a boršické. Chlapci se seznamovali s novými prvky verbuňku a zbojnických, děvčata zase pilně trénovala tance „Pletla jsem“, „Kdo nám tu zahrádku“ a další dívčí taneční hry. V odpoledním bloku 20 minut s muzikou jsme se každý den naučili novou písničku. I nově založená mini muzička, složená z nejmladších dětí, pilně trénovala, aby nezůstala pozadu. A že se jí dařilo, o tom svědčí aplaus na závěrečném vystoupení, kdy musela přidávat.

Na víkend za námi přijelo několik tanečníků chasy krúžku. Po společné večeři probíhala výuka korytné, kterou se snažily naučit

i nejmladší děti. Druhý den jsme naše krúžkaře využili k nácvičku sedlácké z Nové Lhoty. Věříme, že tento tanec byl pro děti příjemným zpestřením a že i chasa se mezi dětmi líbilo. Na sobotu a neděli jsme pozvali také rodiče, kteří se přidali k nácvičku a měli tak možnost si na vlastní nohy vyzkoušet, jaké to je učit se lidové tance.

Za celodenní trpělivé tancování a zpívání byly děti odměněny každodenní odpolední a večerní hrou na téma starého Egypta, kde se za dohledu faraona Tutanchamóna, vezíra Aje a generála Harremheba snažily o získání ztracené přízně bohů. Tu získávaly plněním různých úkolů pro bohy, např. kompletní mumifikací, hledáním pyramid

Vedení Slováčku převtělené do egyptských postav foto : J. Martinková

a následným skládáním slov, navštívením sedmi divů světa či pečněním dortu. A protože jsme byli v Egyptě, tak i každodenní šifry byly psány v hieroglyfech, které se děti během týdne hravě naučily.

V rámci her proběhla i pěvecká soutěž „Superstar“, kde děti zjistily, že sólový výstup pro ně není cizí, a vedoucím do budoucna usnadnila rychlejší výběr nejlepších zpěváků. Po „Superstar“ už ale následovala svatba boha Thovta a bohyně Hathor, při níž nechybělo dobré jídlo, pití, ale hlavně zábava (beseda), kde muzika hrála do pozdních večerních hodin.

Součástí letního soustředění je zvýšená příprava na MFF Brno a na další vystoupení, kterých se zúčastňujeme začátkem září. Proto i v příštím roce nebude ve slováckovském programu podobné soustředění chybět.

Jitka Martinková

Chasa na východním Slovensku

Chasa při své objevné cestě na východní kraj Slovenska

foto dodala: A. Gabrielová

Putování po východním Slovensku aneb Jak se chasa podívala na Ukrajinu, i když neměla pasy.

Východní Slovensko. Začátek léta se pro nás, chasu Slováckého krúžku v Brně, nesl ve znamení folkloru. Po úspěšném vystoupení ve Strážnici zanedlouho následovala účast na Kopaničářských slavnostech. S ukončením prázdnin jsme se pak mohli těšit na MFF Brno. Avšak to bylo ještě daleko... A tak slovo dalo slovo a zakrátko jsme již plánovali další akci, tentokrát však nikoli v duchu folklorních radovánek.

Po krátké debatě jsme se rozhodli pro dobrodružnou výpravu do hor Podkarpatské Rusi. Jaké to překvapení však nastalo, když dva

týdny před odjezdem někteří členové naší výpravy s údivem zjistili, že k vycestování na Ukrajinu jim nestačí občanský průkaz, nýbrž potřebují pas, který samozřejmě platný neměli. Nastalo velké rokování. Co teď? Nakonec zvítězila solidarita: Ukrajinu jsme vyměnili za Slovensko. Abychom však zůstali co nejvěrnější původnímu plánu, zvolili jsme méně obvyklou část naší sousední země, a to východní Slovensko, kde lišky dávající dobrou noc hovoří tak „východňársky“, že jim téměř není rozumět.

Po šestisetkilometrové cestě vlaky a autobusy jsme zakempovali na ubytovně u Zemplínske Šíravy. Téměř se zdálo, že naše putování nebylo jen napříč prostorem, ale i časem. Nepříliš udržované okolí v nás evokovalo sklonek minulého století a zchátralá či zcela uzavřená rekreační zařízení pak připomínala zašlé dny slávy, kdy „slovenské moře“ bylo oblíbeným turistickým cílem. Nicméně svlažení v této třetí největší slovenské vodní nádrži pro nás po dlouhé štrece bylo pohlazením nejen na těle, ale i na duši.

Kdo by si myslel, že jsme tím dosáhli našeho cíle, byl by na omylu. V plánu rozhodně nebylo celotýdenní povalování u vody. Druhý den jsme již před osmou ranní vyrazili místní autobusovou dopravou do nedaleké obce, odkud jsme zahájili náš přechod Vihorlatského pohoří. Dvaatřicetikilometrovou trasu jsme vzhledem k zátěži krosen rozdělili do dvou dnů, a tak jsme druhou noc naší dovolené strávili v milionohvězdičkovém hotelu: pod širákem. Třetího dne navečer jsme po celodenním putování a koupeli ve Sninských rybnících došli do Sniny, odkud jsme opět za použití autobusu přešli do Nové Sedlice.

Tato vesnička s necelými třemi stovkami obyvatel je nejvýchodnější slovenskou obcí a stala se pro nás domovem na další dvě noci. Proto jsme mohli další den vyrazit pouze s lehkými baťůžky a vydat se na nejnáročnější túru celého týdne. Naším cílem byla nejvyšší hora slovenské části Bukovských vrchů – Kremenec – a také jediná naděje na nahlédnutí nejen na Ukrajinu, ale také do Polska. Na Kremenci se totiž nachází rozhraní těchto tří zemí. A tak i ti, kteří pasy neměli, mohli hrdě prohlásit, že byli na Ukrajině.

Tak tady je už konec světa!

foto: A. Gabrielová

Fyzicky obtížný výstup na Kremenec vystřídala oddechová část, kdy jsme putovali po slovensko-polské hranici. To nejtěžší nás však teprve mělo čekat. V okamžiku, kdy jsme se měli vydat na cestu dolů, která dle výškového profilu trasy neměla být žádným odpočinkem, nás dostihla prudká bouřka. Za okamžik bylo vše, co nebylo schované pod pláštěnkami, promočené skrz naskrz a v botách se nám vytvořily rybníčky. Déšť byl vydatný a neustával, a tak jsme se rozhodli, že nemá cenu čekat, až příval vody poleví. Spíše klouzáním než chůzí po rozbahněné stezce jsme se s písněmi o dešti a vodě vydali na

nekonečný sestup. Hnaní touhou po horké sprše a teplém jídle jsme dorazili do naší výchozí stanice. Tam se nám však dostalo dalšího překvapení: silná bouře zasáhla rozvodnu elektriky, a tak v okruhu padesáti kilometrů nešel proud. Teplé jídlo se nekonalo a sprcha jakbysmet. Ještě že jsme s sebou měli vnitřní zahřívadlo.

Přestože jsme na duchu neklesali, promočené boty, podmáčená půda a předpověď počasí slibující další bouřky nás odradily od původního plánu, jímž byl přesun jižněji k ukrajinské hranici a následné spaní pod širákem. Nakonec však všechno dobře dopadlo. Odpočinek opět u Šíravy plánovaný na poslední den dovolené jsme si tak prodloužili o den a místo túry v plné polní jsme si udělali jen kratší procházku na Vinianský hrad a do obce Vinné, kde jsme poslušni jejího názvu zakoupili místní víno. To abychom kromě krásné přírody okusili i místní produkty.

Naši expedici jsme tak zakončili příjemným posezením s vínem u noční Šíravy a nenechali si ho ničím zkazit. A to ani téměř dvouhodinovým zdržením na cestě domů. Díky tomu část naší výpravy nestihla poslední vlaky domů, a tak místo vytouženého odpočinku jsme s heslem „Spánek je pro slabé!“ ještě vyrazili na folklorní festival do Milotic. Abychom si vynahradili ten týdenní nedostatek folkloru? Ale kdeže. Co bychom to byli za folklorní soubor, kdybychom si všechny naše túry nezpestřovali pěním lidových písní. I když do těch nejstrmějších kopců to byla docela výzva...

Andrea Gabrielová

Předhodové zpívání v Lanžhotě

Koncem léta byl náš mužský sbor pozván „Mužáky z Lanžhota“ k účasti na tradičním „Předhodovém zpívání“ v Lanžhotě, které se konalo 14. září v sále restaurace „Podlužan“. Účast našeho sboru byla ukuta zásluhou L. Jana při organizování koncertu k 150-letému výročí F. Sušila na jaře letošního roku. Do Lanžhota jsme vyrazili v době dopravní špičky malým autobusem v devítičlenné sestavě včetně (zpívajícího) řidiče J. Linharta a muzikantského doprovodu primáše J. Pokorného.

Za základ našeho repertoáru jsme vybrali hornácké písně o Brně i s ohledem na místo koncertu a podlužácké zaměření organizátorů i ostatních přizvaných sborů – Mužáci Šardice, Mužáci Prušánky, mužský a ženský sbor z Lanžhota. Vstup jsme na místě improvizovaně doplnili o podlužáckou píseň „Ten Lanžhotský mlýn“, kterou si s námi zaspívala i část publika a pohotově se přidala i CM Guráš s primášem Janem Omastou, též bývalým aktivním členem našeho krúžku. Po skončení oficiální části následovala volná zábava, při které se zpívalo a verbovalo za doprovodu CM Guráš.

Účinkující sbory se prezentovaly velmi kvalitními hlasy, dvou až tříhlasými zpěvy písní, sice z velké části uměle komponovaných jejich sbormistry, což je obecný fenomén zpěvů na

Podluží, ale též několika velmi pěknými lidovými písněmi. Tyto nám staromilcům zazněly jako opravdové klenoty. Nicméně i my jsme nakonec uznali, že bychom se měli doučit slova podlužácké písně „Zpívali mužáci pod kaštany“ zkomponované Jožulkou Uhrem, která tvořila společný závěr.

Rád bych ještě uvedl několik málo postřehů. Předhodové zpívání se konalo v kvalitním sále s výbornou akustikou, sál byl obsazen diváky střední generace, zatímco chasa, která stavěla na náměstí před sálem máju, poslouchala z reproduktoru Vondráčkovou. Náš sbor byl uvádějící moderátorkou překřtěn po vzoru domácích na „Mužácký sbor Slováckého krúžku“, což v nás vyvolalo úsměvnou reakci. V sále byli mimo domácích též naši přátelé z bratislavského krúžku, atmosféra byla po celou dobu přátelská a občerstvení výborné. Za vše patří pořadatelům dík a snad někdy znova...

Mirek Dostál

Mladík, kterému je 110 let

Tak zněl název 2. hlavního pořadu XXIX. MFF Brno 2018, který byl věnován 110. výročí založení Slováckého krúžku v Brně.

Již od prvních tónů „Bánovců“ nikdo z přítomných diváků nepochyboval o tom, že krúžek ke svému výročí připravil ten nejslavnostnější program. V jeho úvodu roztančila pódium taneční složka figurálními tanci z Uherskobrodská a také další čísla tanečníků s názvem Tance z Nové Lhoty, Starosvětská nebo Odvedenci z Hluku a Mařatic oživovala jeviště pestrou přehlídkou typických tanců a písní a v poslední řadě i přehlídkou krojů.

Mladé tanečnický střídal ženský sbor nejdříve s působivým pěveckým pásmem „Trávnice“, později s písněmi ze Sušilovy sbírky „Lítala tě, laštověnka, lítala“, a nezůstal pozadu ani mužský sbor s písněmi tvořícími pásmo „Ta brněnská brána“.

Milou a režisérsky překvapivou součástí celého pořadu byly přátelské gratulace zástupců brněnských folklorních souborů, které

patřily nebo stále patří k významným souputníkům krúžku. Svá přání mnoha úspěchů a bohaté činnosti krúžku proložili vzpomínkami na společná setkání, folklorní akce a vystoupení. Každý gratulant nakonec předal velkou kyticí krásných růží krúžkařskému krojovanému páru, který ji umístil do vázy uprostřed pódia. Bohatá kytice působila velice zdobně, ale především symbolizovala každý rok trvání krúžku.

A kdo patřil ke gratulantům? Slovem to byla Jana Pokorová za Valašský krúžek, Slávek Polák za Hanácký soubor, starosta souboru Šafrán Ladislav Urbančík a Oldřich Kilián za soubor Pořana. Gratulací a navíc tanečními čísly přišly popřát soubory Májek a Javorník.

V závěru pořadu se představily opět všechny složky krúžku s tanečními a pěveckými čísly z Kyjovska. Poděkování za celou přípravu slavnostního vystoupení patří jmenovitě Elišce Kroulíkové

Jedna ze 110-ti růží – symbolický pozdrav všem krúžkařům

foto: P. D'Ambros

a Martině Nakládalové, Yvoně Jánošíkové, Miroslavu Dostálovi a v neposlední řadě si za náročný doprovod zaslouží zvláštní poděkování cimbálová muzika vedená Josefem Pokorným.

Pořad probíhal v příjemné a důstojné atmosféře a přinesl všem divákům krásné zážitky se slováckým folklorem. Potěšil i nás, starší členy krúžku, kteří jsme předvedenými písněmi a tanci žili a stále žijeme. Festivalové vystoupení se tak jistě přiřadí ke všem ostatním, stejně úspěšným, oslavujícím 110. výročí založení krúžku.

Pavla D'Ambrosová

Hosté z Provodova a z Buchlovic na MFF Brno 2018

Na letošním ročníku Mezinárodního brněnského festivalu na konci prázdnin hostil Slováček dva dětské soubory - Soubor Leluja z Provodova a Děcka z Buchlovic. Vedoucí obou souborů jsou bývalé členky Slováckého krůžku Eva Janíková a Lenka Rašticová, se kterými jsme v dlouholetém kontaktu.

Děti přijely již v pátek autobusem do Brna a byly ubytovány v prostorách Laty, kde je uvítali členové Slováčku. Ještě stihly podvečerní vystoupení zahraničních souborů a večeri ve městě. Ranní brzké vstávání do deště nevypadalo nejlépe, ale děti byly moc šikovné a už v 8 hodin byly nachystané na Nové radnici na společnou zkoušku dětských souborů. Bohužel proběhla ve stísněném prostoru a zkrácené verzi kvůli počasí a průvod byl pak i zrušen. Děti ze Slováčku se však sešly a v podloubí Nové radnice si zatančily a zazpívaly na spontánní besedě s muzikou až do půl dvanácté, kdy byl čas jít na oběd. Odpolední pořad nazvaný Voda čistá, bystrá byl naštěstí navzdory trefnému názvu bez vody a diváci tak mohli shlédnout pěkný program sestavený z tanečních čísel a písní pěti souborů z různých koutů – Štěpnička z Veselí nad Moravou (vedoucí Roman Šmehlík – též bývalý člen krůžku), Jatelinka z Moravské Nové Vsi, naši dva hosté a dále brněnské soubory Valášek a Májíček.

Děti ze Slováčku tančí na MFF Brno

foto: J. Martinková

Po skončení pořadu opět začalo pršet, ale to už děcka odjížděla domů a nevadilo jim to.... Mládežníci ze Slováčku se po celou dobu jejich pobytu o ně pěkně starali a za to jim patří velké poděkování. Rovněž děkujeme maminkám za upečené a donesené buchty a sladkosti.

V nedělním dopoledním pořadu mladší děti Slováčku I vystoupily s pásmem O husičkách a pěkně se jim to podařilo. Muzička Slováčku hrála v plném počtu, takže se vystoupení všem líbilo.

Věříme, že další společné akce s našimi kamarády a bývalými krúžkaři, kteří jsou rozeseti po celé jižní Moravě, budou stejně příjemné, jako bylo tohleto setkání v Brně.

Jitka Martinková

Trh v podhradí - Buchlovice

Třetí zářijovou neděli se Slováček vypravil na pozvání souboru Děcka z Buchlovic na jejich akci Trh v podhradí, která se každým rokem koná na náměstí v Buchlovicích.

Museli jsme vyrazit v neděli brzy ráno z Brna, abychom

V Buchlovicích

foto : J. Martinková

stihli dopolední mši s předáváním darů z letošní úrody. Poté průvod krojovaných vyrazil od kostela na náměstí, kde hradní pán s paní slavnostním přípitkem zahájili trh, a tak se mohly rozeznít první tóny dechové muziky, která hrála k poslechu i tanci. Následovala vystoupení místních souborů dětských i dospělých a pak i Slováčku. Naše

děti zatančily pásma o ševcích, o husičkách, tance z Veselí a skočně, muzika zahrála a zaspívala písničky i sólové. Na trhu si pak všichni mohli prohlédnout lidové výtvary a koupit si třeba cukrovou vatou nebo perník. Také zde probíhala soutěž v jízdě na traktoru a košťování vína. Odjížděli jsme domů spokojeně a s pěknými zážitky z Buchlovic. Děkujeme Lence Rašticové za pozvání, určitě se sem ještě někdy vrátíme.

Jitka Martinková

Slovácký krúžek v TV NOE

Zleva Yvona Janošiková, Jiří Macháček a Josef Pokorný v TV NOE

foto: dodal K. Barták ze stránek TV NOE

Ve čtvrtek 11.10.2018 ve večerních hodinách odvysílala TV NOE pořad „Tradiční lidová kultura – výkladní skříň státu“. V živě vysílaném 80-ti minutovém pořadu moderovaném Magdalenou Múčkovou na dané téma diskutovali PhDr. Martin Šimša, Ph.D., ředitel NÚLK Strážnice, PhDr. Lucie Uhlíková, Ph.D. a PhDr. Hana

Dvořáková, vedoucí Etnografického muzea v Brně. Jako host vystoupil Slovácký krúžek v Brně. Pořad se natáčel v ostravském televizním studiu.

Slovácký krúžek se na vysílání poctivě připravil i přes velké vytížení krúžkařů před plánovanou oslavou 110. výročí krúžku. Vždyť nabídnutý scénář, který počítal se čtyřiceti minutami zpěvu a tance, by znamenal pro krúžek vítanou reklamu! V této souvislosti zaslouží uznání a dík práce primáše CM J. Pokorného, který se vkusem a se svou příkladnou důkladností připravil naši část programu přesně dle požadavku televize.

Do vysílání jsme vstoupili instrumentálním provedením „Bánovce“, které v tradicích krúžku zahajovaly krúžkové besedy u cimbálu. Je škoda, že již v úvodním diskusním bloku, v němž diskutující objasňovali obecný základní pojem „tradiční lidové kultury“, byla značně překročena projektovaná minutáž a pořad upadl do rozvláčných, často málo říkajících formulací diskutovaného tématu na úkor toho, proč jsme do Ostravy de facto přijeli - ukázat divákům folklór v doposud živoucím podání tak, jak jsme naň zvyklí z našich besed.

V důsledku změn časové osy scénáře musely být - myslím si, že ke škodě pořadu - vypuštěny dva pěvecké vstupy, a to atraktivní podlužácké písně o víně v podání mužského sboru a lyrické hornácké pásmo písní v podání ženského sboru a sólistek Yvony Janošikové a Evy Tučkové. Následně si další časové ztráty vyžádaly i operativní úpravy sestaveného programu. Naštěstí krúžek vše zvládl na výbornou díky ukázněnosti vystupujících krúžkařů i vzorné insipici Martiny Nakládalové.

Pokud jsem z řad nestranných náhodných diváků zaznamenal kritické hlasy, tyto byly mířeny k diskutující dr. Uhlířové, jejíž rozvláčná rétorika nepůsobila příliš přesvědčivě a ani já s ní nemohu souhlasit v řadě věcí, např. v pohledu na motivy vedoucí mladou, ale i starší generaci k folklóru. Myslím si, že hodnocení téhož tématu dr. Hanou Dvořákovou v závěru pořadu bylo mnohem případnější. Její slova, která mi utkvěla v paměti, volně prezentuji: „... *dokud se najdou lidé, kteří ve svém osobním volnu sednou do autobusu, aby*

bez nároku na odměnu jeli 200 km do Ostravy a aby se pak vrátili v jednu hodinu v noci na hlavní nádraží v Brně s tím, že druhý den půjdou do práce, pak to není s folklórem špatné.“

Ve scénáři měl krúžek vyčleněn i prostor pro představení své činnosti. Úkolu se ujali Ujo Fajo a druhý stárek Štěpán Foral. V krátkém nebo spíše zkráceném rozhovoru Ujo Fajo vyzdvihl nejdůležitější osobnosti krúžku (Páč, bratři Holých, Pavlík, J. Beránek), ale zejména pak osobnost J. M. Krista, za což mu patří dík. Štěpán poté stručně, ale výstižně představil krúžek ve všech jeho složkách.

Kdyby se mne někdo zeptal, jak hodnotím celý pořad, naše vystoupení a vstupy všech aktérů, řekl bych asi toto: TV NOE zvolila zajímavé, ale těžké téma, které svou obsáhlostí překračuje rámec 80-ti minutového programu. Z diskutujících bych pochválil dr. Dvořákovou, která prezentovala zajímavým a i divácky přitažlivým způsobem doprovodné téma, totiž stejnojmennou výstavu v Moravském zemském muzeu. Těž dr. Šimša dokázal mluvit k věci. Bohužel třetí diskutující nedosahovala úrovně obou jmenovaných. Slovácký krúžek předvedl výkon bez viditelných nedostatků. V muzice zaujala svým milým úsměvem cimbalistka Veronika Smitková. Samozřejmě že oporou byl primáš J. Pokorný. Mužský sbor zazpíval v počtu 13 zpěváků velmi dobře, jediné, co mu lze vyčíst, je jistá nevyrovnanost v pohybovém nasazení zpěváků, naopak tanečníci z řad chasy krásně tancují, rezervy však mají ve zpěvu. Ženský sbor se předvedl v nejlepším světle, i když měl k dispozici pouze jediný vstup. Jejich „Trávnice“ a capella se sóly Yvony a Evy byly provedeny velmi čistým způsobem, v němž byl znatelný „hornácký grif“ tak, jak jej vídám u ženských sborů z Hornácka. Závěrečný pěvecko – taneční hybrid v podání mužského sboru a chasy zakončený verbuňkem byl pěknou tečkou za celým pořadem.

Krúžkařské poděkování patří primáši Josefu Pokornému za uměleckou a manažerskou přípravu celé akce, stárkovi Štěpánu Foralovi, který na sebe vzal odpovědnost za koordinaci a styk s TV NOE, Ujovi Fajovi za pronesené slovo, Martině Nakládalové za

inspici, Josefu Linhartovi za bezpečné dopravení všech zúčastněných tam i zpět a v neposlední řadě i celému kolektivu účinkujících krúžkařů za odpovědný přístup, nasazení a takřka bezchybné výkony.

Mirek Dostál

Letošními hody jsme zavítali na jih od Kyjova

Brno – Listy žloutnou a snášejí se k zemi, fouká studený vítr a sluneční paprsky jsou spíše nostalgickou vzpomínkou na léto, než že by skutečně dokázaly rozpálit lidskou kůži. Zdánlivě pesimistické období, plné temného příslibu zimy, si však lidé již po celé generace rozveselují hody. Také Slovácký krúžek v Brně zůstal věrný své tradici a již po třicáté páté uspořádal Havelské hody. Ty letos připadly na 17. října a nesly se v duchu jižního Kyjovska.

Ale co jsou to vlastně hody? Lidé si oblečou kroje, jedí, pijí,

„Krvavý“ boj stárků o místo I. stárka za dohledu Uja Faja

foto: P. D'Ambros

tančí a veselí se. Ale proč vlastně? Hody, v Čechách posvícení, konané v podzimním čase, jsou poděkováním za úrodu a snahou o její zajištění i v dalším roce. A že jsme měli za co děkovat. Slovácký krúžek v uplynulém období potkaly mnohé radostné události a úspěchy, a to jak na pódiu, tak mimo něj.

Aby nám Štěstěna zůstala nakloněna i do budoucna, neponechali jsme nic náhodě. Den před samotnými hody se členové chasy sešli v budově Vysokého učení technického a v tamní laboratoři mísili tajné ingredience dle speciálního receptu. Výsledky alchymistického snažení na sebe nenechaly dlouho čekat; zakrátko se vůně čerstvě upečených vdolečků linula celým patrem. A nemusíte se bát, těmi zvláštními přísadami byly pouze rozinky namočené v rumu.

A na druhý den zbývaly již jen ty nejpříjemnější povinnosti: vdolečky na tácky, víno do karaf a kroje na sebe. Jakmile nám starosta, jehož role se letos zhostil Luboš Vylam, dal povolení k hodům, už nic nebránilo hodovému veselí. V rámci hodového pásma z jižního Ky-

Děvčata z chasy ve slavnostních kyjovských krojích

foto: P. D'Ambros

jovska se představili stárci a stárky pro tento rok: Tadeáš Pavlík a Andrea Gabrielová, Štěpán Foral a Lenka Pekařová, Jiří Vozár a Naděa Oklešťková a Vojta Jánský a Lenka Urbánková. Spolu s ostatními členy chasy, pěveckými sbory i návštěvníky zaplnili parket a za hlasitého zpěvu a veselého juchání protančili střevíce.

Andrea Gabrielová

Fotoreportáž ze života krúžku červen – říjen 2018

Po úspěšném koncertování při 150-ti letém výročí P.F. Sušila se krúžek účastnil setkání krúžků Praha – Brno – Bratislava ve slovenské Modre. Setkání bylo velmi srdečné a dozvěděli jsme se i mnoho zajímavého z historie slovenského Záhorie. Nahoře před pomníkem L. Štúra, dole společná zábava v klubu v Modre *foto : J. Rosí*

Renesanční šlechtické sídlo Červený Kameň, sídlo rodu Fuggerů z Augsburgu, později uherského rodu Pallfyů, letos přivítalo i nás. V mohutné kamenné baště si s chutí zazpíval i náš ženský sbor.

foto: H. Dostálová

To už se tlačily prázdniny a s tím i 73. ročník strážnického festivalu. Naše chasa dokonce na festival vypravila folklórní expres. Krásná průvodčí v kroji (samozřejmě z našeho krúžku) prodává lístky. Dole: Ve vlaku byl „folklórní mumraj“ a je div, že jej všichni přežili ve zdraví.

foto: L. Pekařová

A zde je naše chasa snad při přednášce o žitkovských bohyních ve Starém Hrozenkově. Je vidět, že je výklad zaujal. Dole: Historicky první skočňa na Moravských Kopicích.

foto: L. Pekařová

Na záříjové besedě se chasa „pochlapila“ a došla v kroji. Bylo to znát a i tato tradičně decentní beseda měla „grády“. Tradiční Havelské hody poté laťku nejenom že udržely, ale posadily ji snad až do folklórního nebe. Dole: Ženský sbor při zapalování hodů. foto: P. D'Ambros

Pěvecký sbor vzdal hold jubilující Jiřince Lacinové a chasa za příspěvní mužského sboru vedla hodovou zábavu. foto: P. D'Ambros

*

Receptář

Vzhledem k tomu, že se blíží vánoce, připravila jsem tentokrát pro čtenáře Krůžkozoru recept na valašskou kyselici, která se tradičně podává na Štědrý večer v městečku Štítná nad Vláří, nám dobře známém z dívčích románů spisovatelky Amálie Kutinové o dvou valašských děvčátkách Gabře a Málince. Na této vynikající polévce si opakovaně pochutnávali i krůžkaři, kteří se zúčastňovali tradičních silvestrovských pochodů zakončených ve sklepě u Macháčků v Mělčanech. Naše milá hostitelka Hanka nás vždy nasýtí skvělou specialitou z rodného města. Až budete jíst tento vynikající pokrm, věnujte tichou vzpomínku té, která už není mezi námi.

Valašská kyselica

Suroviny: kvašené zelí (tuřanské nebo vlastní domácí), celé sušené houby, sušené švestky, hladká mouka, šlehačka, sůl, kmín, česnek.

Zelí dáme vařit i s jeho šťávou, ev. přilijeme trochu vody, osolíme, okmínujeme. Zvlášť do jiného hrnce dáme vařit celé sušené švestky s malým množstvím vody, taktéž houby vaříme zvlášť s trochou vody. Po změknutí vše slijeme dohromady. Zalijeme šlehačkou rozmíchanou s hladkou moukou a povaříme 20 minut. Přidáme utřený česnek a už nevaříme. Jíme s chlebem, nebo uvaříme ve slupce brambory, oloupeme, nakrájíme na kostky, dáme do talíře a zalijeme polévkou

Dobrou chuť přeje Hana Dostálová

*

Slovácký krúžek v Brně

Závěrem lidová pranostika

„*Po svatém Martinu zima nežertuje*“.

Na tomto čísle se podílela redakční rada ve složení:

*PhDr. Jitka Brešová, CSc., MUDr. Hana Dostálová,
Ing. Miroslav Dostál, Ing. Zdeněk Fajbus, Andrea Gabrielová,
Jana Hůsková, prof. Mgr. Libor Jan, Ph.D., Zdena Kristová,
doc. PhDr. Václav Štěpánek, Ph.D.* a autoři příspěvků a fotografií.
Redakce si vyhrazuje právo redakčních úprav zveřejňovaných
příspěvků.

Redakční uzávěrka příštího čísla je 29.března 2019

Příspěvky a fotografie zasílejte na adresu: dostal.mirda@seznam.cz

Krúžkozor vydává Slovácký krúžek v Brně za finanční podpory statutárního města Brna.

Vychází 3x ročně nákladem 100 kusů.

Slavnostní vydání ke 110–ti letému výročí v počtu 150 kusů

Je též publikován na www.kruzek.cz.

Grafické zpracování a sazba: *Mirek Dostál*

Jazyková korekce: *Jitka Brešová, Hana Dostálová*

Distribuce a redakční práce: *Hana Dostálová*

Kresba obálky: *Jaroslav Homola,*

Fotografie na obálce: *Pavel D'Ambros*

Kresby lidových motivů: *Zdena Kristová*

B | R | N | O

